

EESTI PÄEVA- LEHT

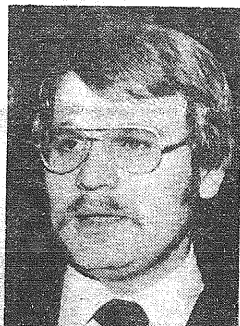
ESTNISKI DAGBLADET

Laupäeval, 14. juunil 1975
Nr. 44 (4034)

17. aastakäik

Auhinnatud NOORED novellistid

Eesti Kirjanike Liit Välismaal juures tegutsev Eesti Kirjanduse Fond korraldas kirjandusvõistluse noortele. Auhinnahürii, koosseisus Helga Nõu, Silvi Oja ja Arvo Mägi, olles lugenud võistlusele saadetud novelle, otsustas välja anda kaks esimest auhinda, kuna teine auhind poolitati.

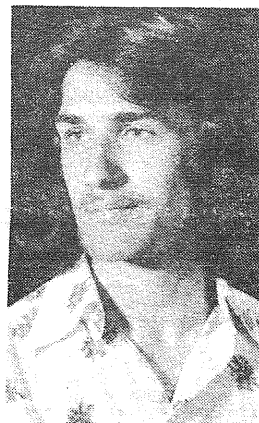

Jaan Ruusa

Esimese auhinna 1000 krooni suuruses said oma novellide eest Luidi tehnikatööstuse Andrus Kangro ja Stockholmis ülikooli bioloogina üliõpilane Jaan Ruusa.

Nendest on esimene kirjanduslooma - ta on Bernard Kangro poeg. Jaan Ruusa esindas tänavusel Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel Stockholmis kontserthoones kõnelejana eesti noorust.

Poolitatud teise auhinna said Maria Pedak USA-st Marylandist ja sama Jaan Ruusa, kes peaaughinna üheks võitjaks osutus.

Andrus Kangro

Esto -76 maksu- vabaks

BALTIMORE (VES) - Esto -76, s.o. ülemaailmsed Eesti Päevad Baltimores a. 1976, on USA maksuamet poolt nüüd vabastatud tulumaksust, mis ühtlasi sisaldab ka seda, et Esto -76 nimele tehtud annetused, pöörandused, kingid ja donatsioonid on maksuvabad.

Otsus kehtib kuni 31. detsembrini 1978, mil tuleb pikendamist uuesti taotleda. Nagu Esto -76 peakomitee esimees Kaljo Popp kommenteerib, on maksuvabaduse võimaldanud asjaolu, et eestlaste pidustused kuuluvad Marylandi USA 200-aastapäeva pidustuste patroonaaži alla, mis automaatselt annab kultuurilise-heategevate organisatsioonide staatuse eestlaste suurüritusele. Otsus tähendab suurt kergendust ESTO -76 majandusele.

Eesti memorandum neljas suurkeeles

NEW YORK (EPL) - Vaba maailma eestlaste välisvõitluse viimase aja olulisemaid trükkiseid, Euroopa julgeolekukonverentsi puhuks väljaantud 14-leheküljeline brošüür-memorandum, ilmus neil päevil neljandas maailmakeeles, hispaania keeles, trükitud Madridis. Sellega on lõpule viidud see välisvõitluslik programm, mis algas kaks aastat tagasi Helsingi-sünnimustega ja mille puhul Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu - peamiselt USA Eesti Rahvuskomitee, Kanada eestlaste Kesknõukogu ja Austraalia Eesti Seltside Liidu osavõtul ning toetusel-saatis delegatsiooni Helsingi ja andis välja ingliskeelse brošüüri "Estonia and European Security".

Sisult ja tehniliselt teostuse head trükkist levitati suurel hulgal. USA Eesti Rahvuskomitee tellis seda eraldi enda jaoks 1000 eks. Peatselt ilmesse vajadus seda Eesti küsimust kokkuvõtlikult kuid ülevaatlikult tutvustavat trükkist välja anda ka prantsuse keeles, sest rahvusvahelises diplomaatias, eriti Euroopa maades, on prantsuse keel veel ulatuslikult kasutamisel. Kuna Kanadas on prantsuse keel teiseks riigikeeleks ja keele ning trükkitehnika poolest on olnud prantsuse keelse väljaande tegemiseks soodsad, ilmus Kanadas "L'Estonia et la Sécurité Européenne" - Eesti ja Euroopa julgeolek.

Järgnes eestlaste suur aktioon Lääne-Saksa Liidupäeval, milleks oli tarvis Eesti küsimust selgitavat saksa keelset väljaannet.

Kesknõukogu ülesandel korraldas brošüür-memorandumit tõlkimist ja trükkimist "Võitleja" peatoimetaja Arnold Joonson, kes korduvalt toimunud Kesknõukogu esindajana rahvusvahelistes aktioonides. Ilmus trükkis "Europäische Sicherheit und die Zukunft Estlands" - Euroopa julgeolek ja Eesti tulevik, mille pealkirjas sakslaste jaoks teatav ümberpaigutus teistes keeltes ilmunud brošüüridega võrreldes kuid sisu on samane teistega.

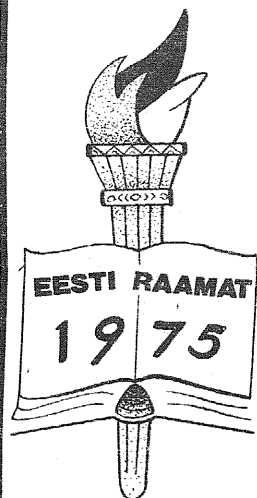
Saksakeelne brošüür saadeti vastava kirjaga kõigile Lääne-Saksa parlamendi liikmetele ja ka saksa ajalehtedele, teadeteagentuuridele, televisioonile ja raadiojaamadele jne. Samuti said brošüüri ajalehed ja poliitikategelased saksa keele maas Austrias, Šveitsis saksa keeles ilmunud lehed jne.

Programmi neljas osa, hispaaniakeelne väljaanne, oli tarvilik mitte üksi sellepärast, et Euroopas Hispaania on üks suuri riike ja tema osatähtsus rahvusvahelises elus tõuseb vaid ka Eesti ja teistele Balti riikidele sõbralike Ladina-Ameerika riikide hispaania keelt kõnelevate poliitikutega informeerimiseks. Need riigid ei võta küll osa Euroopa julgeolekukonverentsist, kuid nad on meile kasulikud UNO-s ja teistel rahvusvahelistel foorumitel.

Hispaaniakeelse tõlke val-

mistas Kesknõukogule kui endapoolse panuse eestlaste välisvõitluseks gaiditegelase Linda Leibaki tütar Lia, kes on kolledzhis õppejõud hispaania keele alal. Madridis, Hispaanias toimetab brošüüri trükkimise korrektoori tegemise teine eestlanna, Mari-Aala Medrani-Massakas, Kalifornias eluneva dr. A. Massakase tütar.

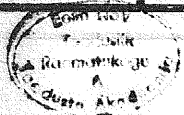
Väljaande teokssaamisele aitas oluliselt kaasa E.V. esindaja Hispaanias, dr. Villibald Raud, kes korraldas ka trükise saatmist Hispaania parlamendi liikmetele, ametisikutele ja ajakirjandusele.

Noortejuhtide kursusel

Noortejuhtide kursusel Rodosel. Pildil osavõtjad, kes on kogunenud hotell Metropolitan Capsistrepile.

EPL

Laupäeval, 14. juunil 1975

Tulide kanal

Suessi kanali sulgemisega 1967. juunisõja tagajärjel katkestati maailma üks tähtsamaid laevastõudeid Vahemere ja Punase mere vahel, kaevatud läbi Aafrikat Aasiaga ühendava Suessi maakitsuse aastatel 1859–69. Prantsuse insenerikunsti suursaavutusena läks kanal 1875 tegelikult Suurbritannia kätte, kuna ta omas kanali aktiivselt osatähte enamikku.

Kanalist sai abinõu briti imperiumi ülemvõimu säilitamiseks "idapool Suessi". Pööre tuli 1966, kui Egiptuse president Nasser riigistas Suessi kanali. Asial hiljem teiti Suurbritannia viimase desperaatsuse katse olukorra taastamiseks, üritades koos Prantsusmaa ja Iisraeliga invasiooni kanali piirkonda. Ettevõtte nurjus aga teiste suurriikide surve tagajärjel, viies Anthony Edeni valitsuse langemiseni Inglismaal.

Teistest külast oli aga tulemuseks, et Egiptuse president Nasser hakkas mängima vastavalt suuremal poolt sündmustes Lähis-Idas ja Aafrikas.

Olukorda ära kasutades püüdis Nasser esmalt liita araabia maid tervikult Araabia Ühendamatu Vabariigi nime all. Egiptuse kõrval õnnestus tal tegeid ainult Süüriat kaasa võtta ja Jordaanial osalt oma poole võtta. Seda küllalaseks pidades vallandas Nasser 5. juunil 1967 sõja Iisraeliga, mis kestis ainult kuus päeva ja lõppes araablaste lüüasaamisega.

Iisraeli väed okupeerisid kõik kallaletungijate maadest ning jõudis Suessi kanalini. Mõni aasta hiljem lahkus Nasser surma läbi ja egiptuse presidendiks sai Anvar Sadat. Tema algatusel puhkes uus sõda 1973 oktoobris, mis tuli üllatavalt Iisraele, kuid lõppes USA vahendusel kompromissiga.

Egiptus sai oma valduse tagasi Suessi kanali idakaldal ja Liitunud Rahvastel valvavad paigutati võidelnud poolte vahel neli Süüria kui Egiptuse rindel.

Relvarahule järgnevalt algas Suessi kanali puhastamine minimeeritud, hukkunud laevadest, sissekukkunud tankidest, veokistest jne. Parandamiseks tulid ka kanali mõlemad kaldad ja ehitused, mis olid raskesti kannatanud. Peamiselt USA, Suurbritannia ja Prantsusmaa abiga kestis tohutu korramistöö ümmarguselt kaks aastat.

Kui president Sadat nüüd 5.

juunil Suessi kanali uuesti pidulikult avas, siis oli see tähtis laevastõudeid olnud suletud täpselt kaheksa aastat ja tema asemel kasutatud sõiduvõimalust ümber kogu Aafrika, mis nõudis rohkem aega ja oli palju kulukam.

Suessi kanali avamisest saab Egiptus muidugi majanduslikku kasu. Selle suurust mõjutab aga asjaolu, et kanali sulgemise jooksul on olüveos kasutamisele tulnud väga suuretootmisvõimega laevad, mis ei saa kasutada võrdlemisi madalat ja kitsast Suessi kanalit.

Seepärast tahab Egiptus oma kanalit vastavalt süvendada ja laiendada, mis aga nõuab vähemalt kaheksa aastat ja eeldab majanduslikku abi väljast. Aga teenides veeteena kontinentide vahel läheb Suessi kanal ennast kasutada mitte ainult kaubanduslikult, vaid ka sõjaväeliseks. Ja seda isegi kanali praegustes tingimustes.

Eeskätt on Nõukogude Liidul nüüd võimalus kanalit kasutada ühendustena oma sõjalaevastike vahel Vahemere ja India ookeanil. Viimane on paljude asjatundjate arvates üks tõenäolikum koht tulevaseks konfliktiks.

Nõukogudele on juba üks laevastikubaas Somaalimaal Aafrika idatipus ja teine baas Jeemenis Punase mere suudme lähedal. Mõlemad on lähedased Pärsia lahele, kus Iraan valvab olüvijaave järele. India ookeanil on seejuures strateegiliselt suur tähendus kogu liiklemisel nii Suessi kanali kaudu kui ringsõidul ümber kogu Aafrika lõunatipu.

Tõenäolikkul on suurvõimude hulgas N. Liidul kõige suurem huvi taasavatud Suessi kanali vastu. Seda huvi võib tasakaalustada ainult USA oma laevastikuga Vahemere ja sõjalaevadega India ookeanil. Põhnu arvatavasti juhust, et kanalist avamisajal läbisõitnud laevade hulgas oli USA 6. laevastiku lipulaev "Little Rock".

Samal ajal näib Egiptuse valitseja Sadat toetuvat USA-le niisama kui varem. USA võib pakkuda kapitali Suessi piirkonna ülesehitamiseks ja ühtlasi avaldada teatud survet Iisraele. Selles perspektiivis on seletatavad ka optimistlikud toonid presidentide Fordi ja Sadati asjasel kokkusaamisel Salzbürgis. Kuna Egiptus on mõõduandev osa meeleolude mõjutamisel teistes araabia riikides, võivad tagajärjed olla ulatuslikud.

On võimalik, et Suessi kanali taasavamine tähendab tõesti sammu rahu poole. Sedarohkem, et USA välisministri Kissingeril on nüüd avanenud uuesti teie rahusobitamiseks, mis katkes tänapäev märtsis ja sest saadik on olnud soikus.

A. K.

VÄLISKOMMENTAAR

Väljavaateid

Mai esimesel nädalal korraldas ameerika NBC-televisioon pikema jutujamamise välisministri Kissingeri, mis anti edasi neljaosalises erisaates. USA informatsiooniteenistuse vahendusel on kogu jutujamamise tekst tagantjärele laiemale avalikkusele teatavaks tehtud. Seda nähtavasti põhjuseks, et anda ära välisministri vaadetest ja tõekspidamistest pärast tagasitöökohti Indo-Hiinas.

Vaadakem esmalt tagasi 1973 jaanuarit, mil Pariisis relvarahu sõlmits, ja kuhu me jõudsime 1973 aprillis, seletas Kissinger. 1973 jaanuaris me ei näinud ette, et Watergate õnnetus USA valitsusvõimu niivõrd, et tema tegevus osutus piiratuks. Me ei näinud ette, et Kongress kehtestab seaduse, mis keelas meid kindlasti nõudmast Pariisi lepingu eluviisil. Hanoi teinud see mõndagi ühel või teisel viisil.

El ole usutav, et Hanoi oleks saanud peaaegu kõik oma divisid lõunasse, kui poleks olnud Watergate-affiiri ja Kongressi otsust. Me ei näinud ka ette, et abi Vietnamile kärbsti järgnevalt 50 protsendi võrra igal aastal samal ajal kui inflatsioon kasvab neljakordseks, ill ja muude kaupade hind tõusis. Nõnda jõuti 1974 mais selleni, et mingisugust uut varustust aga isegi tagavarasid nimetatamäärsele määral polnud enam võimalik Vietnami saata.

Ka laskemoona Vietnami vägede tulu piirata ja see mõjus neli demoraliseerivalt. Kui see hakkas aegamööda selguma, nõudime me president Thieuult kohalvat tingimusteta läbirääkimiste alustamist vastaspoolega. Aga kuna Põhja-Vietnam sai olukorras küllalt aru, blokeeris ta läbirääkimist isegi sõjalise lahenduse teele.

Selles seoses vaatas Kissinger ka N. Liidu rolli nii diplomaatilisel kui sõjaväelisel. Ta seletas, et N. Liit on ideoloogiliselt vaeuuline USA-le ja suurvõimuna võistleb temaga maailma paljudes osades. N. Liit on ühtlasi maa suure tuumrelvade arsenaliga, mispärast USA-l on teatud huvi ühiselt temaga, et ära hoida tuumasõda ja piirata konflikte piirkondades, kus mõlemad oleksid otseselt kaasa tõmmatud.

On muidugi õige, et Nõukogude relvad võimaldasid Lõuna-Vietnami vallutamist. On samuti õige, et USA relvade keelustamine tegi Lõuna-Vietnami vallutamise vältimatuks. Kuna N. Liidul niivõrd lasub raske vastutus, jatkas Kissinger, ei või oodata, et ta ajaks oma maailmapoliitikat kuidagi viisi USA kasuks.

Teisest küljest aga püüab samal ajal teadlikult loovsust maailmas igatahes peab N. Liit mõistma, et ta on vastutav oma aktsioonide tagajärgede eest ka perifeersetes piirkondades.

Edasi tuli kõne alla olukord pärast USA tagasitõmbumist Kamboodhis ja Vietnamist. Kissinger mõnits, et tagasitõmbumine toimus ka Taist – endisest Silamist – kui tema valitsus seda soovib, sest Tai juhtidele on viimaseid kuud olnud ka halb unenägu. Nad on

Heino joonistas lilla Mona Lisa ja sai auhinna

Heino Nõu, 13-aastane Summersta kooli õpilane, võitis tähelepanelikku tähelepanu oma lilla "Mona Lisa" ühe 14-st auhinna.

Osavõtjaid oli kümme tuhat. Auhinnatud joonistused, mille hulgas oli indiaanlastest Mona Lisa ja sürrealistlik Mona Lisa ja la Picasso, publiku eestriit koos Heino joonistusega, mis kujutas Mona Lisat lillas riietuses.

kaua toetanud USA aktsioone baasidelt Tais usus, et need tulid kasuks Tai enese julgeolekuks. Areng läks aga teist ja seepärast on tõusnud ka Tai soov ameerika baaside likvideerimiseks.

Kui Tai juhid sellest soovist kinni peavad, on USA muidugi valmis sellele vastu tulema. Teist on lugu Lõuna-Koreaga. Esiteks, tema valitsus pole avaldanud soovi ameerika vägede lahkumiseks ja, teiseks, Lõuna-Korea on kaitseseping ühendriikidega, mis on Kongressi poolt ratifitseeritud. Kui USA selle lepingu üles tõeks, loots see drastiliselt tagajärgi Jaapanile ja kogu Aasiasele, kuna seda tõlgendatakse kui USA lõplikku tagasitõmbumist Aasiast ja loomubist sõjajärgsest välispoliitikast üldse.

Üle minnes Lähis-Ida küsimuse juurde seletas Kissinger, et tema arusaamise järgi peidab pikaajaline seaks rahusobitamises väga suurt riskimist üse sõjaga, millele oleks rasked tagajärgi nii võimalikuks konfliktiks N. Liiduga kui määratuks tagasimõjaks kõigi industrialiseeritud maade majandusele, USA kaasaarvatud. Seda hädarohket tuleb otsustavalt vältida.

See tuleb ka kõne alla, kui president Ford lähemal ajal saab kokku Egiptuse presidendiga ja Iisraeli valitsusjuhiga. USA senises Lähis-Ida poliitikas võib Kongress muidugi tingimatuudatust ameerika kohustuste ajal. Aga olukord on täiesti lahkuvine Vietnami omast. Kongress on respekteinud suhted Iisraeliga, samuti kui Lääne-Euroopaga ja muude liitlastega.

Suhetest Lääne-Euroopaga kõneles vaates Kissinger lähemalt olukorda Portugalis, mida ta nimetas evolutsiooniliseks. Asjasjed valmisid seal näitasid rõõmustavalt, et rahva rõhu enamus pooldab demokraatlikke parteisid.

Aga ühtlasi on tõsiasi, et valitsus on väga ränga kommunistliku mõju all, täiesti abeprotsessi-naalselt parteide arvulise suuruse

seisukohast. Esialgu tuleb järelekuult ära oodata, kuidas Portugali välispoliitika välja kujuneb. Sellest oleneb siis loomulikult USA lõplik seisukoht. Järgnevalt käsitles Kissinger lähemalt Kreeka ja Türgi probleeme, avaldades lootust, et mõlemad maad jäävad edasi NATO liikmesriikide hulka.

See oleks nende eneste huvideks, kui nad läbirääkimiste teie laevad lahenduse tütle Küprose pärast. USA president loodab, et isiklikul kokkusaamisel Kreeka ja Türgi juhtidega Nato eeloleval konverentsil avaneb võimalik võimalus mõlemate lepitamiseks.

Tähtsamate probleemide hulgas teiti jutujamamisel lõpuks üles vabam maailma allakäimise ja uuristamise küsimused, mis Kissingerile juba mõnda aega on muret teinud. Nüüd ta seletas, et kui maailmas ringi vaadata, siis on näha, et mitmel pool võetakse omaks marksistlikud ideoloogiad ja tõekspidamised, mis on vastupidised ameerika arusaamistele ja seepärast kujutavad isendast maailmale nii poliitilist kui filosoofilist probleemi.

Euroopas on mõnel maal paheempoosid juurde võtnud. See pole küll USA asi, aga väärbi märkimist. Võibolla nakatab niisugune liikumine varem või hiljem ühendriiki lisaks muudele küsimustele. Kissinger ei usu aga, et USA muutuks sotsialistlikuks maaks, kuna kohalikud traditsioonid väärtused on väga tugevad.

Kuigi on laharvarmist, pole need ületamatud, sest inimesed mõlemal pool poliitilist lahutavalt jooni võivad ikka ja alati teineteisega kõnelda.

Nii kõlas väga lühidalt kokkuvõtetuna USA välisministri jutujamine NBC-televisioonis. Saates. See annab vähemalt ettekujutuse väljavaadetest, nagu välisminister Kissinger neid näeb Indo-Hiina tagasilöögi taustal.

A. K.

Agronoomide juubel väliskülalistega

Eesti Agronoomide Selts Rootsis pidas aastakoosoleku ja tähistas Seltsi 30-a. juubelit Ühtlasi põllumajanduslikul. Aastakoosolekule ei pidanud ettekanne müridest looduses dots. Ants Aamissepp. Koosolekul otsustati 1976 tegevuses raskuspunkt jätta ülemalimsele eesti agronoomide kokkutulekule Baltimores samaaegselt II Eesti Päevadega ja 1977 teostada ekskursioon Norrasse.

Juubel puhul oli pidulik lõuna, kus aukülalisteks olid end rekto prof. Gunnar Torstensson abi kaassaga ja Soome Agr. Ühingu sekretär agr. Reino Korpijaako abikaasaga. Torstensson pidas peokõne ja Korpijaako andis kingina soome kolleegidelt üle gravüüri "Palgide Eluhoel".

Seltsi süspuorganisatsioon Vabade Eestlaste Põllumajandusliit pidas samal päeval oma aastakoosoleku ja liidu liikmeid oli rohkearvuliseid ka agronoomide juubelil, kus nende tervitused ütles Liidu esimees Tõnis Kint. Eesti Komitee poolt tervitas Renate Kaasik.

Tervitusi ütlesid veel aulilge Arur Reintamm külalisliikmete poolt Hans Aru Härnösandist, Karl Erenurm ja Joosep Nõu. Valikuna kõne mehele pidas Margat Aamissepp ja lõuna ees mäns Hanneli Korpijaako, kes lõpetas selle duetiga laulud oma mehe saatel. Tervituskõne külalistele pidas Seltsi esimees Arnold Kivimäe ja lõpusõna abiesimees Valter Soo. Kirjalikest tervitustest esitas kokkuvõtet sekretär Aksel Mark ja

neist sai suurema aplausi osaliseks kodumaa endiselt Eesti Agronoomide Seltsi esimehelt Jaak Ümarikult tulnud võltus "tema" seltsi 20 aastat liita EASR 30 aastale ja nii tähistada organisatsioonist eesti agronoomide 50. juubelit.

Nagu E. agr. Seltsi USA-s esimees prof. Elmar Järvesoo oma tervitus märkis olid samal ajal ka USA-s olevad eesti agronoomid koosolekul pidamas. Koosviibimise raamides näitas H. Kaarel Valters diapositiive mõõduandvatest ekskursioonist Soome, kusjuures fotograafidena olid esindatud Anu Mark, Kaarel Sõmermaa ja Arnold Kivimäe.

Seltsi juhatuse valiti kahekümneks jorda tagasi samas koosseisus: Kivimäe, Soo, Joost, Aamissepp, Mark.

SIIT JA SEALT

Kaliforniast, Los Angelesist viib euroopa esil end. sõjaväe lennurk-lapton Johannes Vanu, kes külastas Stockholmis vana sõpra ja sõjakasalat Edgar Meskippe. Soomes Stockholmis viibimiseks võitis ta kontakti ka Imant Kõhasega, et saada selgust tema kanda ettevalmistatud Marie Underi eluarmastu kohta, millelased senini pole räämat on ilmunud juba aasta aega tagasi.

EESTI PÄEVALEHT

Eestlase Dagbladet
Peatoimetaja Juhon Kõkka
Vastutav välisajandaja
(ansv. ühtl.)
Arvi Moor

Toimetuse ja tallus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Walligatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilistunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
651 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispõstgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvele postgiro 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlägs AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aastakr. 187:-
Termin (4 kuud)kr. 68:-
Kuukr. 18:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLÄGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Helga Nõule 7 000 krooni

Rootsi Författarförbundet andis Uppsala elavale kirjanikule Helga Nõule 7 000 krooni suuruse tõeõpendum.

Kirjanik, kes töötab asoepetajana rootil algkoolides, kavatseb end sügissemestril vabaks võtta, et kirjutada noorteraamatut.

Parimatele õpilastele eesti keeles Stockholm algkoolis anti preemiaid. Vasakult Hendrik Penno, Aare Avasalu, Marika Parkas, õpetaja Harri Küsk, kooli juhataja Udo Juuno, Martin Krooni, Allan Esenius ja Rein Aksberg.

Kunsti- teadlast rööviti

WASHINGTON (VE) — Kunstiajaloo magister Paul Reets oli külastusreisil Baltimores ja Washingtonis, kus tutvus sealsete muuseumidega, arhitektuuriga ja kunstiajalooliste väärtustega. Tulnud Washingtonist Baltimore ja oodates taksi autot sõdalinnas, Greyhoundi Bussijaama läheduses Howard ja Saratoga tänavate nurgal, tungisid temale kallale kaks negrit, kusjuures üks neidest harras Paul Reetsi selja tagant kaelavõttega ja teine asus taskute kallale.

Paul Reetsi poolt teostatud vastulööki töötükkusid mõlemad äänavale pikali. Kusjuures teine kallale tungijaist kiskus taskust rahakoti, mispeale mõlemad röövlid põgenesid. Kallale tungimine jäi vahetult peatamata, vahetult peatamata. Kallale tungimine jäi vahetult peatamata, vahetult peatamata.

Röövlite saagiks langes Paul Reetsil kaasa olnud rahatagavara koos dokumentidega.

Ralli-sõitja Kanadas

Kanadas on autorallidest osa võtnud juba 1966-st aastast saadik Waterloo elunev 48-aastane Tammi Ruutpöld. Ta on senini võistelnud 180 korda nii Kanada kui rahvusvahelistel rallidel. Pikim sõit oli üle mandri Ottawast Victoriasse aastal 1968, kus sõidutee pikkus oli tervelt 5200 miili. Teekond võttis nädal aega.

Ruutpöld on kahel korral tulnud Ontario meistriks (7 ja 72). Tulnud teiseks ühel korral (1974).

Noortejuhtide kursused toimusid Rodose saarel

"Ärgem rutakem" Suurleht hoiatab

RODOS (EPL) — Huvitaval, varasvõltsel õitseval päikeseriikl Rodose saarel toimus tänavuastane Eesti Noortejuhtide Kursus juuni esimesel nädalal. Järjekorras kursuse korraldajaks oli Eesti Komitee Noortetöö koos Rootsi Koolide ülemvalitsusega. Lektoritena esinesid Eva Merike Kangro, Karl Laantee, Taavi Triumph, Ahr Reinans, Tarmo Sepp, Heinrich Mark, Harald Sepp ja Richard Norvell.

Kursus oli järjekorras seitsmes välismaa-kursus, mille eesmärgiks oli kasvatada teadlikke ja eesti ainetel orienteeritud noortejuhte. Kursuse kava oli tõhus ja ainevahetust väga vahelduv. Kuigi tööpäev olid pikad, võimaldas tunniplaan siiski ka päevitamist ja Rodose saarega tutvumist.

Kursus toimus moodas Metropolitan Caphis hotellis, mis alles neli aastat tagasi valmis sai. Oma 60-ne toaga on see hotell Kreeka kõige suurem. Hotelli avaras ja ajakohaselt varustatud konverentsisaalis toimus õppetöö kursuse nädala ajal kaheksa tundi päevas. Hommikul koguneti õppetundideks juba kell 8.10. Kuna ajavahet Kreeka ja Rootsi vahel on kaks tundi ja kell samal ajal Rootsis oli alles 6.10, oli esimestel päevadel mõnelgi raske harjuda nii varajase tööpäeva algusega.

Kuigi Rodos oma ilusa päikesepalste ja mõnusat ujumisvõimalustega ahvatles kursustasi, olid kursusest osavõtjad silmapaistvalt täpselt ja truult alati tunnis ning suure huviga asja juures. Loengute esitati noortejuhtide poolt rohkesti küsimusi, eriti sul käsitleti eesti aineid ja tänapäeva eesti noorsooprobleeme. Lektorid olid etteandvad ja grupitööd hästi ja huvitavalt ette valmistatud.

Eva Merike Kangro õpetas kursustele eesti keelt, tutvustas

keeleuuenudusi, vaatles tänapäeva eesti noorte emakeele oskust ning tõi kursustele ka näited terminoloogias eesti keelele, millest teatavasti noorte hulgas suurt puudust tuntakse.

Karl Laantee puudutas väga mitmeid aineid rahvusvahelisest vaatevinklist. Ta rääkis inimõigustest tänapäeval ja selliste ideede arengust läbi aegade. Tema ettekanne sarjas esinesid ka teemad nagu venestamine ja selle tagajärjed Eestis, suurriikide poliitiline luuretegevus, vabastamise ja iseseisvuse ideoloogiad ja lõpuks usuline käänake — ateism.

Taavi Triumph suutis loengute ja grupitöödel kursustele rõhutada ära seletada raamatupidamise põhimõtteid, õpetades seejuures ka vajalikku eestikeelset terminoloogiat. Kuna mitmel eesti organisatsioonil just laekurite saamisega on raskusi, oli raamatupidamise kursuse kava võtmine väga tere tulekut.

Ahr Reinans tutvustas oma tundidel Rootsi vähemuspoliitikat, Rootsi eestlaselkonna ülesehitust ja selle päevaprobleeme, koosoleku pidamise tehnikat ja Eesti kultuuri ajalugu.

Tarmo Sepp esitas loenguid sunnile esitamisele, ettekanne ja kõnlemise tehnikat alal, tutvustades ja demonstreerides ka moodsaad audiovissandiselt abinõusid. Grupitöö vormis asiad osavõtjad harjutada kõnelemist. Prooviti ka igasuguse abinõude kasutamist ning valmistati grupis ettekanne tähtsade ja illustreerivate materjalidega.

Heinrich Mark tutvustas kursustele eesti organisatsioonide siset ja tegevuse suunasid ülemaailmises ulatuses, eriti Eesti Komitee ülesehitust ja selle olemasolevat Rootsis. Ta kõneles ka Eesti Vabariigi põhiseadusest.

Harald Sepp rääkis noorte juhtimisest, juhtide omavahelisest

koostööst ja vastutustundest, tutvustades neid omadusi milliseid meile igas noortejuhis tahaksime näha.

Richard Norvell õpetas kursustele Eesti ajalugu, erilise rõhuga käesoleva aastajandi sündmustele ja tänapäeva olukorrale. Grupitööd süveneti üksikutesse ajaloolistesse sündmustesse.

Kuigi Rodose kursusel ei istunud mitte ainult hotell konverentsisaalis loengutele. Ka päevitamiseks, ujumiseks ja Rodose ning Linnose linnade tutvumiseks oli kursuse kavas aeg määratud. Eriti huvitav oli Rodose vanim linn Rodos. Väikeste gruppide käiki ka omal algatusel Rodose linnas. Mõned tutvusid ajalooliste vaatamisväärsustega, teised kohalike äridega ja kaupadega.

Kursus lõppes ametlikult 8. juunil, mil ligemale pooled kursusest osavõtjad jälle koju sõitsid. Teised jäid veel nädalaks Rodosele puhkusele.

TARMO SEPP

Peapiiskop Austraaliasse

SYDNEY — Neil päevil saabus peapiiskop Veemilt kiril praost Kiviste, milles peapiiskop teatab, et ta kavatses külastada Austraalias tegutsevat kogudust veel käesoleval aastal.

Kavatsuste kohaselt saabub peapiiskop Austraaliasse Lääne-Ameerikast juuli lõpus või augusti alguses. Ta kavatses külastada kõiki kogudusi ning võimaluse korral ka Perthi eestlasi. Peapiiskop jääb Austraaliasse vähemalt kolmeks nädalaks.

NEW YORK (VES) — Suurajaleht "The New York Times" kirjutas oma juhtkirjas pealkirja all "Mis hind on julgeolekul" muuseas järgmist:

"Nüüd. Lõdu surve 35 rahva tipikonverentsi peateks kokkulekku Helsingis, et allakirjutada enam kui kahe aasta pikkusel Euroopa julgeolekukonverentsil koostatud pikka dokumenti, näib nüüd pörkavat NATO ja erapoolete osavõtjate riikide vastuseisule. Ja see peabki nii olema.

Dokumendis, mis on küll suure osas valmis, on siiski tähtsaid osi, mille suhtes kokkulepe puudub. Peamiselt lääneriikide ja neutraalsete osavõtjate nõudmist, eriti inimõiguste kaitses ja sõjaliselt liitumiste etteatamine ei ole Moskva poolt täidetud. Ja Läänel ei ole vajadust nendes küsimustes järeleandmisi teha.

Konverentsi kokkulepe on eesmärk, mida N. Liit on taotlenud kaks aastakümnet, eriti alates 1966. a. peale. Seda, mis lääneriigid loodavad saavutada, ei ole palju, ainult mõned pidulikud sõnakõlksud tühja koha täitmiseks, aga lääneriikide poolt oleks eksitus järele anda ka nendes minimaalsetes punktides, mida nad nüüd kaitsesvad.

Tõeline probleem seisneb selles, kas USA president, Prantsusmaa president, Lääne-Saksamaa kansler, Briti peaminister ja tegelikult kõigi teiste Euroopa riikide valitsuste juhid peaksid osavõtma Helsingi piduliku kokkulekust Brezhnevi ja tema Ida-Euroopa satelliitidega, mis võiks tekitada vale ettekujutuse "maailmas valitsevast rahust".

Fordi-Brezhnevi tipikonverents on edasi lükatud sügisele, et saavutada kokkulepet kaugreale piiramise alal, mis oleks ainus põhjus niisuguse tipikohtamise korraldamiseks.

Samuti peaks 35 riigi tipikonve-

rents eeldama palju suuremaid saavutusi kokkulepetes.

Nüüd. välisminister Gromoko kiitis avalikult, et Varssavi pakti riikide sõjaline abi "kuni lõpuni" oli peamine tegur kommunisti võidus Vietnamis "Ameerika imperialismi" üle. Ta kirjutas kommunistliku leeri arvele ka Portugali esineva kallaku ja taaskinnitas N. Liidu opositsiooni USA taotlustele Lähis-Idas rahu saavutamiseks.

Kas see ongi detente? Isegi Kesk-Euroopa venelased venitavad kokkulepete elluviimiseks Berliini küsimustes. Selles ohkavas püüdis Saksamaa endine kansler Willy Brandt, N. Liidu ja Lääne-Saksa vahelise lepingu tegaja, Euroopas detente ülessehitaja, tarvilikuks edasi lükata tema kaja, aga eest juha plaanitud külasõidul Moskvasse.

Euroopa julgeoleku läbirääkimisi võib edasi viia täie kiirusega.

Kuid NATO riikide nõupidamise käesoleval nädalal oleks tark mitte nõustuda Euroopa julgeoleku pakti rutiiniliselt allakirjutamisega.

Kõige tähtsam aga on mitte nõustuda 35 rahva tipikonverentsi kokkulekuga enne kui detente on jälle kindlal pinnal. Vastasel korral võib endaparte rikkuda kõik Lääne pingutused enda kaitsmiseks tulevikus.

KAOTATUD

Norrköpingi laupäeval läks messihallis kaduma hõbepees kase punase kiviga. Lahket leidjad palutakse võtta kontakti Maria Topsiga, Hagagatan 41 B, Norrköping. Tel. 011/16 47 78.

Otsin sugulast Laitselt, kelle nimi oli neiu.

AINO POHLA

Pahun kirjutada: Lembit Pihlberg, 40 Glen Davis Cres., Toronto, Ont. M4E 1X5, Canada.

Sügisheoajal lavastab Agnes Lepp "Mikumärdi". Eesti Teatri näitlejaskond on suures joones juba koos ja esimesed tekstilugemised käigus. Pildil paremalt teine Agnes Lepp, vasakul sohva äärel majandusjuht Heino Annik ja paremal äärel draamatekstiline nõuandja Arvo Mägi. (Foto Sepp).

Äärmiselt huvitar ainevald Hässelby balti konverentsil

Balti instituudi kolmanda teadusliku konverentsi tegelik töö algab laupäeval 14. juunil Hässelby lossis ja kestab kolm päeva. Hommikupoolikuti, algusega kell 10 toimuvad ühised plenaaristungid, kus esitatakse üldiselt huvitavamad ettekan-
ded. Konverentsi piiratud aeg tingib, et pealelõunati toimub töö neljas eraldi sektsioonis, nimelt ajaloo, keeleteaduse, ühiskonnateaduste ning kirjanduse ja teiste kunstilade sektsioonides. Loengud on avatud kõigile asjast huvitatule. Sissepääs konverentsile maksab 10 krooni päevas, mille eest saab konverentsi materjalid ja pealelõuna kohvi. Pääsmeid saab kohapeal. Toitlustamise võimalus on loosi restoranis. Suures loengusaalis on välja pandud eesti ja läti kunstnike töid.

Üldpleenumite kavas on järgmised ettekan-
ded: Laupäeval peab esimese ettekande prof. Manfred Hellman (Münster) teemal "Lilvi Ordu osatähtsus Saksa Ordu üldises poliitikas 13-16. sajandil". Edasi prof. Albert Parry (USA) teemal "Lenin, terror ja lätased".

Prof. Parry on mulde ilmunas paljude aastate töö tulemusena suurem uurimus "Terror Robespierrest Arafatini", mis on üldim aktuaalne praeguse rahvusvahelise olukorra ja ühiskondliku arengu taustal. Prof. Arvids Ziedonis (USA) käsitleb oma kirjandusteaduslikus ettekandes modernismi loomist Blaumaise drammas "Indiana" ja Tšehhovi "Kirsiaedades", prof. Anatole Matulis (USA), kes eelmise konverentsi avistungil pidas põhiva ettekande sellest, kuidas Solženitsõni oma teostes on kujutanud eestlast ja lätlast, kõneleb nüüd teemal "Balti kultuuripilt saksa ja nõukogude kirjanduses".

Pühapäevase üldpleenumi avab

prof. Andrew Ezergailis (USA): "Kohalik omavalitsus Lätis 1917". Edasi peab jaapanlane dr. Ichiro Kato (Yokohama) ettekande leedu helilooja ja maalija Čiurlionase üle, analüüsides seoseid tema kahe loominguharu vahel. Prof. Karl Auna (Kanada) ettekame on pühendatud vähemrahvaste kultuuriautonomile Eestis 1925-1940, kus ta tõmbab ka aktuaalseid paralleelseid vähemuste kultuuripoliitilisele Kanadas ja Rootsis.

Pleenumi lõpetab fil. te. Seppo Zetterberg (Soome Akadeemia, Helsingi), pidades ettekande teemal "Soome ja Eesti Vabadussõda".

Kolmanda päeva Hässelby, s.o. esmaspäeva avab Ungari Teaduste Akadeemia esindaja prof. Endre Bojtár Budapestist ettekandega "Läti ja leedu luule rahvusliku arekamise perioodil". Prof. Dietrich A. Loeber (Kiel) kõneleb teemal "Rahvusvahelised majanduslikud suhted ja Balti riigid", dr. Gert von Pistohlkors (Göttingen) kõneleb baltisakslaste poliitilistest probleemidest enne esimest maailmasõda ja prof. Leszek Bednarczuk Krakowi ülikoolist soome-ugri laensõnadest balti keeltes.

Õhtupoolikuti pakub eriti ajaloo sektsioon ja ühiskonnateaduste sektsioon palju huvitavaid ja ka meie rahvusliku tegevuse seisukohast aktuaalseid ettekandeid. Prof. Walther Hubatsch (Bonn) kõneleb Saksa Riigi suhetest Läti ja Eestiga 1923-1932, prof. David M. Crowe Washingtoni Riigiarhiivist kõneleb USA-s leiduvatest Balti alistelised dokumentidest ja allikmaterjalidest, Janis Zalmanis (BI) Eesti-Läti salaliigipöörde 1921, prof. David Kirby (London) ettekande teemaks on "Balti küsimus Inglise-Nõukogude suhetes 1940-1941".

Fil. dr Uldis Germanis (BI) kõ-

neleb läti küttide 5. kongressist, prof. Alexander Fronin (USA) Stalini kanali ehitamisest nii nagu seda on kirjeldanud Solženitsõni ja Gorki. Haifa ülikooli prof. Aba Strazhas (Iisrael) kõneleb Leedu maanõukogu suurteist baltisakslastega 1917-1918.

Palju aktuaalset pakub ühiskonnateaduste sektsioon. Esile võiks tõsta Griffithi uurimust "Eesti, läti ja Leedu inkorporatsioonide tunnustamine Austraalia valitsuse poolt", samuti Juhani Kälvi (Toronto) töö: "BALTI PERSPEKTIIV. Enesemääramise õigus ja ÜRO". Dr. Henn-Jüri Uibopuu (Salzburg) ettekande alneks on "N. Lidu kohustused rahvusvahelise õiguse seisukohast vähemuste ja üksikisikute õiguste kaitses".

Dr. Dov Levin Jerusalema ülikoolist esitab ülevaate balti juutide relvastatud vastupanust natsidele 1941-1945 ja dr. Albert Gerutis (Bern) Leedu diplomaatilisest teenistusest 1940-1975. Johannes Mikhelson (BI) kõneleb eesti ametühingulise liikumisest 1906-1918 ja prof. Ralf V. Larson (USA) soome ametühinguteist. Prof. Stanley Vardys (USA) analüüsib ühiskondlikke muudatusi ja rahvusluse avaldusi Baltikumis. Prof. Endel-Jakob Kolde (USA) ettekanne kannab pealkirja "Balti riikide majanduse struktuuriline lähtumine Nõukogude süsteemi".

Paijudest keeleteaduslikest ettekannetest saab mainida vaid mõnda, näit. Fanny de Siversi (Pariis) ettekanne isikunimedest sõimusõnadena balti ruumis ja idarootsi murretes. Kirjanduse ja kunstide sektsioonist võiks mainida Eeva-Merike Kangro ülevaadet "Eesti kirjandus paguluses" prof. Vilmos Voigt (Budapest) uurimist meetrikast balti keeltes.

Külaline Havaist Dr. Hillevi Kroon

Ligemale viiskümne protsenti Haval eestlaskonnast külastas maikuu lõpul Stockholm, kus tutvuti ilusa Rootsi pealinna ja külastati ka Stockholmis Eesti Maja, jälgiti huviga tegevust eesti lasteasjas ja Eesti Majas tegutsevate organisatsioonide tööd.

Tegemist ei olnud küll mingi suure ühisreisiga, kus charterlen-
nukitega eestlasti kohale tuuakse. Õigemini: Haval eestlaskonda esindas psühholoogia doktor Hillevi Kroon. Lugu on nimelt järgmine: Haval saare eestlaskond koosneb vaid kahest perekonnast — perekond Kroon ja perekond Sarapuu.

Dr. Hillevi Kroon viibis Stockholmis paksus ja õpperetelil. Usutlemisel jutustas pr. Kroon, et Haval "eestlaskonna" omavaheline kontakt on väga tihe. Hoitakse ka ajakirjanduse ja isiklike kontaktide kaudu ühendust teiste kaasmaalastega USA-s. Hetkel toinud Haval usinad ettevalmistused retketes Eesti Päevadele Baltimore. Sinna minnakse suure põnevusega.

Dr. Hillevi Krooni elutee algas Tallinnas. Tema neupolev nimeks oli Rummet. Isa oli iseisvusvaja lõpul Tallinna Tehnikumi direktoriks. Sõjaajal põgenes perekond Saksamaale ja sealt hiljem New Yorki. Kuus aastat on nüüd dr. Hillevi Krooni elupaigaks olnud troopiline Haval saar. Oma psühholoogia õpingud sooritas ta idarannikul, New Yorgis. Osa kooliajast veedeti Sorbonne ülikoolis Pariisis. Dr. Kroon tegutseb nüüd Haval praktilise psühholoogia ja psühhoteraapia meditsiinilisel alal. Ta on üheks liikmeks suures arstide majas, kus on kõik võimalikud arstiteaduse alad esindatud.

Starub Clinic and Hospital on rahvusvahelisel tuntud instituut. Sageli saadetakse väga raskest, peaaegu lootusetud, juhtumid üle Amerikast just Haval instituuti. Kuna koosel on väga kõrge tasemega ja kuna sinna on koondata arstiteaduse tuntumaid eriteadlasi, siis suudetakse tavallist ka neid nri. lootusetuid ravida ja ellu tagasi viia.

Psühholoogia osakond töötab

Carl Jungi arenemisteooriate põhjal. Dr. H. Kroon tegeleb peamiselt meditsineerimisega, kuid suur osa tööst kulgeb ka psühhoteraapia alal. Eriti palju on tegemist just eri etniliste- ja teiste rahvusgruppide kontakti-probleemidega ja tänapäeval nii tavalliste abielu-probleemidega. Instituuti tuleb ka suur hulk patsiente vabal tahtel, et oma probleemidele lahendust saada, nagu Sokrateski, kes tahtis ennast tundma õppida.

Kuna instituuti psühholoogiline töö põhineb Carl Jungi teooriatele, siis esineb tihti õpperetelidest Carl Jungi instituutidesse. Nendest suurimad asuvad San Francisco ja Zürichis.

Dr. Hillevi Kroon siirdus Stockholmist nädalasele sümposionile Shvetsis. Reisi kavas oli ka Helsingi külastus. Eriti põnevaks pidi kujunema Pariis-külastus pärast sümposiooni, kuna dr. Hillevi Kroon on seal ju varem õppinud. Seekordne Euroopa-külastus oli esimene pärast 1959, mil õpingud Pariisis lõppesid.

Dr. Hillevi Kroon oli väga imponeeritud Stockholmis eestlaskonna tegevusest ja elujutust. Eriti meeldivaks osutus Stockholmis Eesti Lastelaia külastamine. Lasteaedade tegevus Ameerikas on nimelt osaliselt tema kutseala huviprikkoma. "Hästi ja teadlikult suustatud ja varustatud eesti lasteaedadele oled USA lasteaedadele heaks eeskujuks", ütles dr. Kroon lastelaia juhataja Erna Klemmerile, kellel on töepoolest põhjust olla uhke eesti lastelaia ruumide ja pedagoogiliselt ajakohase tegevuse üle.

Usutust: TARMO SEPP

Jaagup Perem Allingsasis on Riksskatteverekiti ettepanekul määratud kronofogde kohale Göteborgi distriktis.

Leicesteris Inglismaal suri 14. aprillil Friedrich Adolph Tammus, sünd. 8. juunil 1896 Järva-Jaanis. Kadunu oli Vabadussõja aegne ohvitser, hiljem pedagoog. Võitis osa lehtnandina ka viimasest sõjast. Oli aktiivne eesti seltskondlikus elus Inglismaal, m.h. oles Inglismaa Eestlaste Ühingu Sõjameeste Koondise aulig.

Teelahkmed.

Tippkohtamine lukkub edasi

WASHINGTON (VES — Ajakiri "U.S. News & World Report") teatab:

Moskvas arvestatakse, et teine Fordi ja Brezhnevi vaheline tippkonverents, mis pidi toimuma juunis, lükatakse edasi septembrile. Põhjuseks on see, et Kremli soovib üht teist tippkonverentsi enne ja nimelt Euroopa juigolekikonverentsi Helsingis, millest võtab osa 35 riigi esindajat, ning kus Moskva lootuste järele tuleks ratifitseerimisele "poliitilised ja geograafilised muudatused, mis leidis aset pärast II maailmasõda".

Kümme parimat tütarlast, kes noorte lastespeordilaagris pääsesid lõppvõistlustele. Esireas vasakult Eeva Raud, Susan Pundi, Ann Varma, Inga Anderson ja Silvi Lepp. Teises reas vasakult Liisi Raud, Helen Miller, Marita Põllu, Reet Kotkas ja Ann Leersment. (Foto Ants Paas).

Stockholmi Eesti Algkooli lõpuaktus oli Scala-teatris

Stockholmi Eesti Algkooli lõpuaktus toimus reedel, 6. juunil "Scala" teatris Eesti Majas. Aktus algas kell 12 ja selleks ajaks oli teatrisaal õpilaste, nende omaste ja teiste koolisõprade poolt viimase istekohani täidetud. Koolikuhataja Udo Juuno tervitas kokkuvõetult ja soovis lõpuaktusele head kordaminekut.

Aktus algas vaimuliku talitusega, mille pidas õpet. Thomas Vaga ja algas lauluga "Oh võtkem Jumalat...". Pärast põgusat valmulikku talitust lauldi veel "Onnista ja hoia".

Selle järgnesid Urmas Aarniseppa trompeti-soolo ja Martin Krooni viituli-soolo, millele järgnes koolikuhataja Udo Juuno sõnavõtt. Ta ilusteeris oma kõnes eestlaste elujõudu, mis kõigist raskustest hoolimata ennast igalt poolt läbi pressib, väikese jutustusega kolmest poisist, kelle meeldivaks koduleeks koolist oli otsene tee üle ehtsuspilatsi, kus kevadel õitsesid paiselehed kollaste õitega. peagi ehitati aga sinna maja, mille esine asfalteeriti. Aga vaata imet – kevade tuli, põike hakkas soojalt paistma ja uue asfaldi peale tekisid külmud ning mõni aeg hiljem torkasid sealt välja kollased õied. Ta tõstis esile koos eestlase elujõuga eestlaste põlvloomadused: aususe, õiguse ja töökuse, millised omadused lõpetajad nüüd kaasa võtavad oma uutesse koolidesse. Järgne tulideks eesti poisteks ja tüdrukuteks liias koolikuhataja ning avaldas tänu ka lastevanematele.

Selle algas koolitunnistuste väljajamine 15-nelise lõpetajale, kelledest poistest oli parimaks Hendrik Penno ja tüdrukuteks Mariika Farkas. Kõigile lõpetajale jagati kingitusena raamatute näoi, millised olid annetanud Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Eesti-Rootsi Raamatufond ja Eesti Rahvusfond. Eesti keele oskuse alal said preemiaid, millel olid välja pannud Aarand Roos ja Eesti Komitee: Rein Aksberg, Mariika Farkas, Aare Avasalu, Allan Estonius, Martin Krooni ja Hendrik Penno. Muusika alal said preemiaid Allan Estonius ja Martin Krooni. Pariimad lõpetajad Mariika Farkas ja Hendrik Penno said veel Eesti Komitee kingitusena Gustav Suitsu kogutud luleletuse ja kol. V. Saar-seeni poolt kindr. loidoneri eluloo. Jagati välja ka kooli liiklus-politsei diploma ja rinnamärgid.

V klassi õpilane Pilla Paljak soovis kõigile lõpetajale õnne ja edu tulevikus. Kui nüüd lähete edasi rootsi kooli, siis ärge unustage oma eesti kooli ja eesti meelt ning hoidke oma vana Eesti Algkooli au sees.

Lõpetaja Hendrik Penno tänas lõpetajate nimel kõiki õpetajaid, kes pikki aastaid on õpetanud nii kooli kui ka elutarkuseid, eriti aga väga armast klassijuhatajat Harri Kliski, kes oma täpsuse, põhjalikkuse, erapooletuse ja huumoriga suutis klassile luua hea vaimu, mis on nüüd tulevaks põhjaks edaspidises elus.

Eesti Komitee poolt tervitas lõpetajaid William Muld, kes ütles, et iga eesti lapse õige koht on eesti koolis ja et kogu meie pagulas-kultuuri edasi püsimise aluseks on hea eesti keele oskus. Selle keele jaoks ei tohiks ükski ohver olla liiga suur. Ta tänas eriti õpetajaid ja kasvatajaid, kes eesti koolides ennastohverdavalts edasi töötavad.

Koolisõprade Seltsi Lastevanemate Komitee nimel ütles tervitussõnu Leo Timпка. Ta ütles, et nüüd Eesti Algkooli lõpetades ning jätkates õpinguid kõrgemates õppeasutustes, ärge unustage oma emakeelt ja õetajaid, kes ajasid esimesed vaod tele kirjasona kün-nimaale. Võtke tulevikku kaasa eesti kooli vaimsed tugevused.

Aktus lõppes koolikuhataja Udo Juuno sõnavõttega. Ta soovis kõigile head suvepuhkust, tänades õpilasi ja õpetajaid tehtud töö eest. Kõlas õhine eesti hümn. Ka lilli oli rohkesti, millistest said nii lõpetajad kui ka õpetajad. (EPL/I).

Muudatused Am. Hääle saateajas

Ameerika Hääle eestikeelne saade muutis oma saatetega. Senise ühe tunnis saate asemel antakse Nüüd kaks pooletunnist saadet, milles teises leivad kordamist tähtsamad päevamuud-sed, sisalduvad aga ka uut mater-jali.

Esimeste saade toimub rootsi aja järele kl. 15.30–16 (Eesti aja järele 17.30–18) ja teine saade 16.30–17 (Eesti kuuldav kl. 18.30–19).

Saated on kuuldavad lainel 19,6 meetrit (1570 kHz), 25,1 m (11860 kHz) ja 31,2 m (9630 kHz).

Ameerika koondagu tähelepanu Natole

WASHINGTON – Inglismaa peaminister Harold Wilson andis Washingtonis president Fordile edasi inglise valitsuse lätituse, milles soovitati ameeriklastel lõpetada venelaste poputamine ning selle asemel koondada oma tähelepanu NATO koostööle. Peami-nister Wilsoni ettepaneku kohaselt tuleb ameeriklastel võtta rang-em hoia detente poliitika suhtes, mis on toonud kaasa N. Lõidu impeeriumi tugevnemise, kuna läänemaailma koostöö seevastu on hakanud lagunema.

Informeeritud allikatest saa-dud andmete kohaselt tegi peaminister Wilson president Fordile ka ettepaneku, et ta keelduks osa võtmast Helsingis kavandatud riigipeade tippkonverentsist, kus tulevad Euroopa julgeolekukon-verentsi lõppfaasi raamides kin-nitumisele N. Lõidu Teise maailmasõja aegsed vallutused.

Samuti soovitas Wilson Fordi-le, et Ühendriigid võtaksid rang-ema hoia ku Genfis toimuvatele strateegiliste relvade piiramise läbirääkimistele.

Wilsoni lätituse kohaselt on NATO vabale maailmale praegu olulisim kui kunagi varem. Seda arvestades pooldas peaminister soojalt, et mai lõpul Brüsselis toimuvatest NATO riikide nõu-pidamistest võtaksid osa ka riig-pead eesotsas president For-diga.

Peaminister Wilson mainis pärast kohtamist president For-

diga, et tema veendumuse koha-selt austavad ameeriklased oma sõjalisi kohustusi Euroopa riikide suhtes.

Alland organisatsiooni tugev-damiseks peaksid ameeriklased inglaste arvates korraldama oma vahekorrad Kreekaga ja Türgi-ga, kuna mõlemad riigid on olulised Euroopa kaitseringi orga-niseerimisel.

Lugeja kirjutab

Oles pikemat aega kestnud vaidlusi Tuljaku ümber nõrdmu-sega jälgitud, võtsin kätte kodu-maalt kaasa loodud raamatu "Ko-guteos Anna Haava, Miina Her-manni ja Aino Tamme 70. a. sü-nipäevaks", väljaantud ja trükitud 1954 a. Tallinnas "Vaba Maa" trü-kiijas, et leida sealt midagi Tul-jaku kohta.

Selles raamatus on meie tuntud muusikud, kirjanikud ja paljud, paljud meie avaliku elu tegelased, eesotsas K. Pätsiga, pühendanud tunnustavaid sõnu nalle kolmele eesti naisele, kes meie nälpalju andsid ilusat ja asendamatu luule ja muusika alal.

Prof. Juhan Aavik kirjutab muuseumi Miina Hermann, hiljem Miina Härmä kohta: "Aastal 1892 ilmus Miina Härmäl esimene ise-selise laulukogu nimega "Sega-koorilaulud". Aastal 1898 ilmus teguvõimsa ja energilise Miina "Laulukoori kontserdi laulud" I ja II anne. Teine anne sisaldas ter-venisti Miina loodud laule, peami-selt segakooridele, väljatöötatud rahvaviise. Siin leiduvad peale va-reminumud "Küll oli ilus mu öie-ke", järgmised rahvaviisid: "Kui ma olin väikekõne", "El saa mitte valki alla", "Tule mulle neitsike-ne", "Kus on, kus on kurva kodu", "Ehi velli, opi velli", "Pidu hakkab", "Tule koju", "Tuljak" ja palju teisi. See on meie segakooride raudvara, mis paljude aastate jooksul kont-sertidel ja rahvusiiklil pidudel suuri rahvahulki on kaasa tõm-manud ning vaimustanud Rahva-viisi Miina Härmä juures on saanud vabama temaatilise käsitluse. Mo-tiivid on läbiviidud mitmes hääles, värrs kena harmooniaga kõlasta-tud, mis annab teosele suurema sisulise vääruse. Tema käsitlus-viisi põhimõtted on ajakajaks täiekiitult väljaarenenud, laiemal väljendusviisi leidnud ning mis kahtlemata meie rahvusiikl kunstmuusika aluspõhjakas saavad ja millest kujuneb see EESTI STIL, mida meie praegu otsime ja juba leidma hakkame."

See kõik käib ka Tuljaku, kui rahvaviisilist põhjendava laulu kohta, mis on eriti meie rahvale armsaks saanud. Seega on teatatud, et Tuljak on eesti rahvaviisilist põlve-nev muusikapala, mida prof. Juhan Aavik kes Venemaal muusika-lise hariduse sai ja küklalt selle maa muusikat ja rahvaviise tundma võis õppida, on oma kirju-tisega tõendanud. Seega olgu vaidlused Tuljaku pärast lõpetatud ja mõelge Marie Underi luulele: "Meilt on palju võetud, kuid meile jäi – me uhkus..." Ärge võtke iseendilt ega meilt sead viimast – me uhkus! – see hoiab meid püs-tipäl.

Lõpuks mõtleme nalle andekatõ-le eesti naistele: Anna, Miina, Aino ja Maria (Under), kes meie lü-meetl õilistasis, isamaa armastust õhtasid ja meie iseadevust ja-gasid, nelle võrdsed ei leidu mitte iga rahva hulgas. Nalle mõtleme suur-sõ lugupidamise ja austusega. H.P.

Jaan Pennar RL-shefiks

MÜNCHEN (EPL) – Eesti saa-dete juhatajaks Radio Liberty juurde on määratud alates 30.6. poliitiliste teaduste doktor Jaan Pennar New Yorgist, kes 1954 dok-tooreerus Princetoni ülikoolis, USA.

Oma akadeemilisi õpingid alus-tas ta Uppsala ülikoolis, mille lõ-petas 1945 fil. kand. kraadiga. Pennar on olnud RL teenistuses free-lance koostöölisena viimased 22 aastat. Peale inglise ja eesti keele, valdab ta ka vene, saksa, prantsuse ja rootsi keelt.

Lühemat aega töötas Jaan Pen-nar ka Voice of America juures New Yorgis. Tema laialdasel erialalised teadmised hõlmavad riiklised rahvusvahelised majandus, kaubandust kui ka kaasaegset ing-lise ja vene ajalugu, paarõnuga N. Lõidu. Ta on kirjanatun mitmeid raamatuid poliitiliste teemadel, on olnud kaasautoriks mitmele poliiti-lilise sisuga publikatsioonile. Pennari raamatutest tuleks maini-da "The USSR and the Arabs" (N. Liit ja Araablased), mis ilmus Londonis ja New Yorgis kaks aastat tagasi, "The Politics of Soviet Education" koos George Z. F. Be-redayaga New Yorgis 1960 ja "The Estonians in America" koos Tõnu Parminguga ja Peeter Rebasesga, mis on ilmunas USA-s ja rohkeid erialalisi artikleid. Nendest tuleks esile tõsta kirjutusi Nõukogude po-liitiliste mõjutuste üle Lähis-Idas mitmelisest rahvusvahelistes aka-deemilistest teatmetest. Jaan Pennar on abielus egiptlannaga, kes on vabaajakirjanik Perekon-nal on 19-a. tütar Karen, lõlõplane ja "Journal of Commerce" kaastöölne. Pennar on palju reisinud Lähis-Saksamaal, Skandinaavias, Lähis-ning Kaug-Idas ja Aasias. (EPL/KS).

Leinateated

Torontos suri 24. mail Clara Hermine Richman, n-na Mõllits, sünd. 24. märtsil 1886 Viirumaal.

Tartus suri 11. aprillil Mari Aints, n-na Kütt, sünd. 26. mail 1906.

Sydneyes Austraalias suri 4. märtsil oskar Vaaras, sünd. 6. vee-bruaril 1907. Kadunu oli iseseisvuse ajal politseikonstaabliks Narvas.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Sovitamine
Göteborgi Eesti Selts teatab, et ka tänava on kaasmaalastel või-malik suvitada Valgerannal alates 7. juulist. Tubaade üürimise ja informatsiooni asjus palutakse soovijaid pöörduda juhatase esime-he Evald Liljest poole, tel. 87 67 06.

NORRKÖPING

Evangeelsed suvepäevad
Ka käesoleva aasta jaanipäeval koguneb eesti usklik raivas järje-kordsetele evangeelsetele suve-päevadele Norrköpingisse. Ena-mus koosolekuist peetakse tava-kohaselt looduskaunis Svärtinges. Kahjuks on olukorra muudatuse tõttu kadunud võimalus kasutada kaunist ja kodust Sioni metsapal-velat, kuid uued ruumid Svärtinge Fritidsgårdenis on ruumikamad ja mugavamad perenaistele. Väl-jastpoolt Rootsi on oodata jutustaja Endel Siitami Kaliforniast, eesti rahvale hästi tuntud lehe "Keskkõ hüd" väljaandjat, Märt Vähiit Saksamaalt ja eesti usklikke noori Kanadast. Lauudega esine-vad koguduste õhiskoor ja Lauri noored pealinna.

Svärtingesse pääseb bussiga nr. 27 ja üksed on avatud kõikidele kü-lalistele. Lähemad andmed aval-datakse kiriklike teadete veeuril.

STOCKHOLM

Autoga Metsakodusse?
Palume kõiki autoomanikke Stockholmist piirkonnas, kes on ka-vatsunud sõita jaanipäevaks Mätsakodu Suveharjapeole ja kelle autos leidub vabu kohti, sellest teatada telefonil 06/96 68 88 Loo-rand, et oleks võimalik vahendada sõidukustimust nalle, kel autot ei ole. Ühine sõit on lõbusam ja ka odavam kõigile.

Kuninganna Elizabeth II pojaga, Wales'i prints Charles'iga.

Elizabeth II rikkaim naine kogu maailmas

LONDON (VE) – Kaks korda kuus võib Londonis näha elegantset musta Rolls-Royce'i aeglaselt sõitmas ühes paremas linnaosas asuva panga ette. Liiklusjuhid ja politseinikud tervitavad aupaklikult mööduvat autot, sest see kuulub Inglismaa kuningannale. Sisenenud panka, juhitakse majasteet "privaatbüroo" ruumidesse, kus teda ootab viis musta pintsakut ja triibulisi pükse kandvat soliidset meest. Toa uks lukustatakse ja kõik telefoniühendused sinna lülitatakse välja. Ning siis algab toasolejate vahel kolm kuni neli tundi kestev arutelu, mida varjab kõige tihedam saladusekate. Sest andmed ja summad, mille juurde kuninganna ja pankurid asuvad, kujutavad endast üht suurimat varandust, mida ükski naine maailmas omab.

Tänu asjaolule, et ta on vaba tulumaksust, on Elizabeth II võinud suurendada veelgi seda tohutut varandust, mille ta päris oma eelkäijalt, mineviku Inglismaa monarhidelt.

Kuid nüüd on esmakordselt inglise parlamendis kuuldavalet tulnud küsivaid hääli kuninganna varanduste suhtes. Eriti pärast seda, kui peaminister Wilson tegi ettepaneku tõsta kuninganna palka 920 tuhande dollari võrra, mis viiks selle aukartustäratava summani – 3,2 miljonit dollarit aastas.

Nüüdmine, et kuninganna varandus võetakse parlamendis päevakorda, tuli Wilsoni enda partei anti-royalistlikult gruppilt, millele ta pidi vastumeelselt järgi andma. See võib päevavaale tuua üldsuure senitundmata üksikasju Elizabethi rikkuses ning vüa nõudmiseni, et kuninganna peab maksima tulumaksu nagu kõik teisedki.

Keegi ei tea, kui palju kuninganna on "väärt" rahas. Ühe Londoni majandusmehe arvates on 250 miljonit dollarit tagasihoidlik arvustus.

Tavaliselt inglasele ei ole lubatud oma varandust vüa maalt välja, kuid kuninglikul perekonnal on erandik sellest paigutatud New Yorki ja Šveitsis. Üsna tihti kuulub, et ühe või teise suurema ehitise omanikuks Ühendriikides on "Suur-Briti krooni" esindajad.

Üks tõlispartei anti-royalistlikest liikmetest William Hamilton vüdab, et ta on lähemalt uurinud kuningakojaga varandusi ja ütleb:

"Kuninganna ja me kõik teame, et ta on üks rikkamaid naisi maailmas, kuna kõik briti valitsejad on olnud vabastatud pärandimaksust, mis kehtestati 1894. aastal. Ja kuninganna sõbraliku ning naeratava fassaadi taga peitub kaval ja kalkuleeriv ärinaine."

Vaatamata saladusele võib rahvas vahete-vahel almu saada kuninganna määratud rikkusest.

Alles hiljuti teatas ajakirjandus, et Scotland Yardi detektiivid olid 15 nädalat otsinud pakkii kuninganna

juveelidega, mis oli kuidagi kaduma läinud. Otsingud ulatasid mitmele malele ja isegi Ameerika mandrile. Paki sisu oli väärt 7,5 miljoni dollarit. See annab väikese osakese temale kuuluvast koguhulgast. Elizabethi kalliskivid ja ehted hõlatakse Buckinghami palees kaheksa hiiglasuures kastis, mis on valmistatud kõige kallimast puust ja vooderdatud siidiga. Üks neist, üle 200 aasta vana, on 4 jalga pikk, 3 jalga lai ja 2 jalga kõrge.

Enamus juveele pärineb kuninganna Victorialt. Neile on omakorda väärtasju lisanud järgmistele kuningate kaasad Alexandra ja Mary.

Kõige kuulsam neist on nn. "vene narmastega" tiara, mis on Elizabethi lemmiküks ja mis tihti kannistab ta seengut. Ehe koosneb uskumatult peenelt väljatöötatud teemantpulgakestest. Teine suurepärane tiara on valmistatud läbipõimitud teemanttrullidest ja see kuulus kunagi Venemaa Vladimirii suurvürstinnale. Koos sellega armastab kuninganna kanda pürikujulistest smaragdidest koosnevat ehet, mille väärtust üks tuntud Londoni juvelier hindas 570 tuhande dollarile. Kõige väärtuslikumaks teemantideks selles kogus on 580-karaadiline tükk – suurim lühitud teemant kogu maailmas, mille hind ei oska keegi määrata.

Ning kogu see fantastiline kollektsioon suureneb pidevalt, ilma et Elizabethil endal oleks vaja lisa juurde osta.

Sest riigimehed, aristokraadid ja teised rikkad mehed, kes otsivad kuninganna soosingu, külvavad tade pidevalt üle igasuguste kingitustega.

Ühe näitena võib tuua sädlevat teemant-kaelakeed, mille kinkis Hyderabadil valitseja Indiast. Kuninganna korra külastas Aust-raaliat, kingiti talle seal kollastest ja valgetest teemantidest valmistatud lillele kujujuline pross (hind 55 000 dollarit). Selle juurde käis kolmest valgest opaallist ja 180-st teemantidest koosnev kaelakee. USA presidendil naine peab kõik sellised

kingid üle andma riigile, Elizabeth võib aga nad kõik endale jätta.

Kuninganna varandus kasvab seega pidevalt kingituste, kapitaliprosentide ja muude sissetulekute arvel, mis kõik on tulumaksumabad. Lisaks sellele ei ole tal kunagi vaja kulutada oma raha, sest riik katab kõik ta väljaminekud ja maksab peale selle veel palka.

Peale juveelide ja investeeringute väärtpaperitesse ning kullakandidesse omab Elizabeth veel erakordselt hulga antiikasju, maailma suurima postmarkide kogu, losse, maju, talusid, metsi ja head põllumajandusmaad.

Oligugi et sageli väidetakse, et 5000-st olimaliselt ja 1400-st joonistusest koosnev kunstikogu kuulub riigile, on see siiski tema eraomandus. Kunstikollektsioon sisaldab hindamatu väärtusega töid kuulsatelt meistritelt nagu Rembrandt, Rubens, Tintoretto, van Dyck jt., 650 Leonardo da Vinci joonistust (veerand maailmas leiduvatest), 200 portreed Holbeinilt, kes töötas üemaaaljana Elizabethi eelkäijale, kuningas Henry VIII-le 400 aastat tagasi, ja palju muud erakordset.

Kuninganna omab antikmööblit sellisel hulgal, et nimekirja ainult Windsoris lossis asuvatest asjadest hõlmab 75 mahukat köidet. Sealjuures peetakse temale kuuluvast seltestemst paleest ja kaheksast majast Windsoris lossi kõige "ühjemaks".

Üks laud, mida palee administratsiooni ei pidanud väärt säilitada, müüdi oksonil 25 tuhande dollari eest – ja ostja ei teadnudki sealjuures, et laud oli kunagi kuulunud kuningannale.

Märkinisväärtne on ka kuulus servilis, mida kasutatakse banketid puhul Buckinghami palees. Kümne aasta eest hinnati selle väärtust 12 miljoni dollarile – ja kulla hind on sellest ajast saadik nojakordistunud.

Elizabethi maaokht Sandringhamis, mille oli ostnud kuninganna Victoria abikaasa prints Albert, on

Kordustrükk esimesest eesti juturaamatust

Kirjastus "Maarjamaa" Roomas, mis on avaldanud terve rea hivatavaid väketrikkuseid, on andnud väija kordustrüki Friedrich Wilhelm (Reedik Willem) Willmanni ("Valdimidest", mis ilmusid 1782 (originaaltitel "Juttud ja Tegud kui ka Monningad ötte-tussid mis maiaipidamisse pärast tarvis lähtwad"). Raamat sai rahva hulgas väga populaarseks, sellest ilmus mitu kordustrükki. Esimesest trükist on säilinud ainult üks eksamplar Göttingeni raamatukogus.

Käesolevas teoses on avaldatud ainult teoses sisalduvad valmid (õpetliku sluga loomajutud). Raamatule on kirjutatud põhjaliku saatesõna Herbert Salu, kes on ka redigeerinud ja valinud valmid. Saatesõnas vaieldakse valmi kui kirjandusliku esinemist ja arenemist antiikajast peale tänapäevani, esinavad nimed nagu Aisopos, Phaedrus, Luther, La Fontaine, Gellert, Krölov. Käsitatakse valmide esinemist meie kirjanduses, muuhulgas ka lugemikes (eriti C.R. Jakobsoni ja M. Kampmase puhul). Paraku on selle puhul esitridki eksemplari leidja O.A. Webermanni sünniaatumus ühted viga üle "Eesti pagulaskirjanduse ajaloo". O.A. Webermann on sündinud 1917, mitte 1922.

Raamat on ilustatud Ott Pajuu poolt lihtsajooneliste, aga väga ilmekate loomavinijetillidega. Pajule omases lapidarses stiilis, mis sobib teksti seloomuga.

Millega allakirjutana rahul ei saa olla, on valmide redigeerimine. Redigeerija räägib "kohmaks kelle silumist, stiililisest kohen-

damisest, sõnavara järeleaitamisest". Tegelikult on valmid meie tänapäeva keelde "ümber pandud" ja nende – kohmakusest hoolimata – algeline kelle arhailisuse võlu on paraku kaduma läinud.

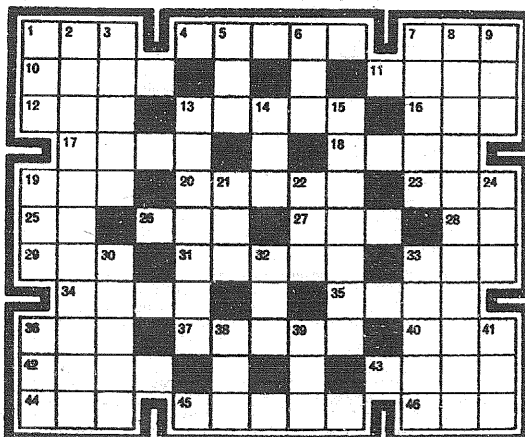
Päriss asjatu on "rahvapäraste vulgaarsete väljendite" väljaajamine, "et tekst kõlaks ka noorsoolektüüriks". Esitaks pole eriti autuav, et tänapäeva noorsugu tunneks erilist huvi valmide vastu, teiseks on seesama noorsugu tänapäeval sootuks rohkem harjunud nende "vulgaarsete" väljenditega nii kurjanduse kui muude massimeedumide kaudu. Willmanni kui ärkamisaja mehe, kes vaba järgneva romantika ja biedermeieri silmakirjalikkusest, stiililemuse on ka sellelaadse redigeerimise tõttu kaduma läinud.

Silma ritavad väljendused nagu "luua olukord", "legelema", "suurim", "meelsasti", mis kindlasti ei kuulu Willmanni aegse keele struktuuri. Valmist "Kaaren" on olemas raamatus faksimilile. Selle võimaliku redigeerimise oleks allakirjutana väga mitmes kohas toimunud teisiti.

Mõned näited: "Üks kaaren, kes väge kuoli" (Salu: "Üks ronk oli väga odev"), "ehtis ennast nendega ilusasti välja" (Salu: ehtis end võrastega"), "nüüd hakkab ta ennast õige koheviile ajama" (Salu: "nüüd hakkas ta õige kehklema"), "Juba tulevad kõik ühe korraga, igaküla võtab oma – ning oh mis naeruks nüüd vaene kaaren jäi" (Salu: Nad läksidki kogu ta kallale, igaküla võttis omad tagasi. Oh, kuidas nüüd vaene ronk jäi kõikidele naeruks!").

Ar-Gl.

Ristsõna 14

Paremale: 2. tere 4. lõõki 7. pagodi liik 10. magu 11. kodulind 12. varemtegeline Türgis 13. Leedu ja Läti rahvalaul 16. ilmakaar 17. hakatus 18. pannakse surmune tuhk 19. enda 20. liikumine taktisammul 23. asi 25. see 26. lauljatar Lindfors esinimi 27. kaalukaks ja roima jumalanna 28. õne tapaloom (om. kääne) 31. ulguma, valuse häälega karjuma 33. kaelahe 34. tuntud näitleja Eestis 35. keha osa 36. tagavarakamber 37. riik Aafrikas 40. paik 42. prants. kirjanik 43. ilma-kaar 44. punane (ink.k.) 45. lamas 46. progress.

Alla: 1. Sama, mis 1. par. 2. moest välja läinud 3. kuulus Hünnele kuningas 5. spordirist 6. int. kirjanike klubi 7. terase mõistusega 8. need, mis on ammu möödunud 9. juurvü-

ni suur, et see on tükeldatud 15-ks talundiks, mille karjamaadel liiguvad kõige puhtamad tõukarjad. Troonile asumiseest saadik on Elizabeth oma kinnisvaradesse pannud sadutuhendeid naelt, et teha neid väärtloomumaks ja nii mood-saks kui võimalik.

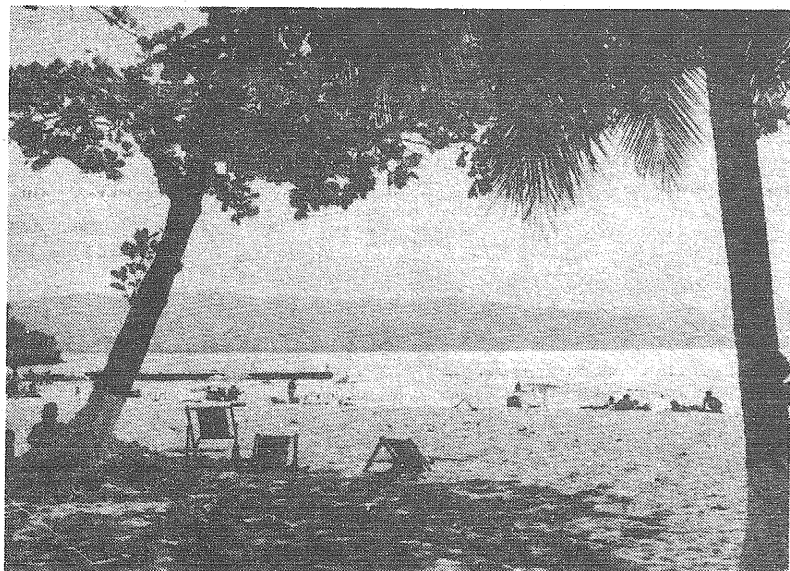
ja kasvukoht (om. kääne) 13. maailma looja 14. tuntud ökonoom ja Eesti Maja Stockholmis revisior 15. peigmees, kaaslane teisel soost 19. üpp 21. paigustus 22. tavaline nimi 23. kaunivill 33. kaustik 36. väike maalipilve 38. Lad. k. palve 39. mehe nimi Piiblist 41. kalleim vara.

Lahenduse 13:

Paremale: 1. Helmi 5. Mäelo 8. taiga 9. ainus 10. ingel 11. Islam 14. avar 17. asus 19. orb 20. Lea 21. oras 22. uni 23. rebi 24. sul 25. kati 26. padi 28. Aksti 31. edasi 34. lüüne 35. abitu 36. Dumas 37. elamu 38. sirnema.

Alla: 1. Haava 2. Linda 3. tsitl 4. sill 5. maim 6. ergas 7. oltus 12. sibulad 13. allikas 15. Varma 16. Rossi 17. aaria 18. umbes 26. palve 27. diva 29. kiige 30. lusa 31. Eedu 32. ammu 33. lusi.

Leedis, Inglismaal suri 10. mail Rudolf Eller, sünd. 11. mail 1898 Aakres, Eestis.
Darby, Inglismaal suri 9. mail Eduard Härma, sünd. 21.11.1895 Narvas.
Inglismaal suri Eduard Nawrot.

Vaade Doctors Cave rannale Montego Bays Jamaikas.

Külveti reisiradadel

Jamaika palmide all

Oles mitu päeva Haitis reisi-
nud, igasuguseid rahanurjaid ja
kauplejaid eemale tõrjudes, kohati
tasumeelt tumes kui veel arengu-
järgus olea turistimaa, apara-
tuuris siin-seal tõrge tekib, ning
ulohtralt igasugused muljed
mällu salvestanud, jõuame järsku
otsusele: "Nüüd küllaks pisut
puhkust ära". Ja kuna Haiti paremad
liivarannad on enamasti kuskil
kõrgete mägede taga, siis lendame
Jamaikasse.

Pealinnas Kingstonis teeme
muidugi vaid lühida vahepeatuse,
sest ka seal ei ole esmajärgulisi
randu ja siis maandab lühike õhu-
hüpe meid Jamaika turismipa-
linnas Montego Bays. Sellest ku-
nagisest kalurikultist on suhteliselt
lühikeses ajajooksul kasvanud uus
Miami Beach – paari kilomeetri
pikkune rannariba, kus üks hotell
ja lõbustuskoht on teise kõrval,
ning liiklusrõhki lärmakas tee
viib turistide maailmast jamaika-
laste endi keskonda.

Ka siin on rikkuse-vaesuse kon-
trastid teravad, kuid üldpilt ei
mõju kaugelgi nii masendavana
kui Haitis. Isehaakunud turistima-
hid ei haagi end kuskil sulle külge,
rahva ühiskunne on nagu suu-
rem ja keegi ei taha sul midagi
just mitte millegi eest. Tänaval
kauplejad lepivad siin sellega, et
nad lihtsalt hindu tublisti ette kü-
sides võrast korivaid, kui see
suurem tingija ei ole.

Hotelle on siin nagu igas suvitu-
skohas, kolme peamist liiki. Kõige
odavamad asuvad mererannast
võrdlemisi kaugel, – keskmisehin-
nalisest nii lähedal, et tarvitseb
vaid üle tee kõndida ja olekti ran-
napalmide all, ning luksushotellid,
kus Kariibi meri nagu türkilaene
peegel ulatub otse ukse ette.

Me märkame aga peatselt, et
selliste hotellide külalised ei peagi
alati rannast lugu, vaid oleksivad
hotelli basseini. See on mõnede
suhtes ka arusaadav, sest kohas
basseini on baar, vaevalt veest
välja kõnnitavate pükidega, ja nii
on võimalik saada üheaegselt ka-
hesugust karastust. Kui Jamaika
teedel politseinikud on karmid
joobes autojuhtide vastu, siis siin
luksushotelli basseini käituvad
elupäästjad kindlasti palju lebe-
malt joobekulurkorras ujujate suhtes,
millist olukorda võibolla ku-
nagi ei teki, kuid mulla pudeliste ri-
vid baaris kahtlemata kaiduvad
soodustama.

Tulime Jamaikasse mõttega, et
nüüd ainult puhkame mererannas
ja ammutame nagu kända endis-
se päikeset, et seda suvenlirina

Washingtoni möödukalt jahedasse
talvelõppu kaasa võtta. Aga para-
ku ei kannata inimese nahk Ja-
maika päikeset kuumem kui vast tund
aega päevas ja nii muutume peat-
selt jälle vedelejast uudishimuli-
keks, kes tahavad selle saare elust-
lust mõnda teada saada.

Juba ajalehti sirvides selgub, et
1922. aastal Suurbritannia li-
seisvuse saanud ja demokraatlik
režiimiga Jamaika ei ole oma
troopilisest ilust ega mahedast
temperatuurist hoolimata mingi
paradiisisaar. Nii mitmekü-
peaartlikud käsitööd kuritege-
vust, mis Haitis – vastandina pa-
judele seal mittekiimute ettekaju-
tusele – peaaegu täielikult puu-
dub. Samuti loeme, et banaanilist-
tanduste omanikel on raskusi töö-
liste saamisega, kuna enam ei ta-
heta töötada 2,5 dollari eest päe-
vas. Ameerika tööline saab selle
raha vähem kui poole tunnilise töö
tasuks.

Siin ei saa aga süüdistada ba-
naanikasvatajaid, sest riiklik ba-
naanikeskus kui ekspordi vahend-
daja maksab banaanide eest vaid
kolm senti naelast. Suhkur on tä-
napäeval palju rohkem hinnas ja
seetõttu on ka suhkrurüürikajate
rasked töö minimaaltasus kerkinud
5,5-le dollarile päevas, mis Jamaika
oludes on päris ahvatlev.

Otsustame teha väikeses eksku-
rsiooni Montego Bay ümbruses ja
meil on autojuhiga õne. Renford,
noorepöline mees – rohkem mu-
lati kui neeger – tundub väga si-
rana, isegi paljurännanud skepti-
kuga usaldusväärseks. "Võibolla
leiate, et mu hind on kallis", oletab
ta vabandavalt. "Aga arvastage,
et bensiin maksab Jamaikas üks
dollar ja kakskümmend senti gal-
loni, ja meie viiletsad teed ei tunne
halastust autokumide vastu".

Lähema veeranditunnini jooksul on
ta juba jutustanud lümmikunähtust
oma eluloo: Vaekest perekonnast,
ilma nimetamisväärses koolihar-
iduseta. Algul hotellitööline nälja-
palga eest, siis politseinik, kus ka
teab kui palju ei makstud, ja nüüd
iseisev turismidejuht ning 6000-
dollarilise kaheksaistmelise mini-
bussi omanik. See on "Volkswa-
geni" firma toode ja eriliselt ko-
haldatud jamaika konarlikele tee-
dele.

"Nüüd on elu ilus", ütles Ren-
ford. "Kui turistid laevad on sa-
damas ja auto kogu aja täis, siis
teenin lüüsa raha. Ehitus praegu
vilast. Pere elab juba sees. Tuleval
suvel saab valmis".

Seekord on aga minibussis peale
meie vaid üks neegerabielupaar –

samuti nagu meiegi – turistid
Washingtonist.

Võibolla mõtlevad nemadki, et
Renford selle villa-jutuga pisut
suurestab, sest küsime mõlemad,
et kas ta ei tahaks meile oma elu-
mist näidata.

"Suurima rõõmuga", ütles au-
tojuht ja varsti olemeegi ehitamisel
oleva valge hoone juures. Selle üks
osa on mõeldud turistidele väl-
jaüürimiseks, kusjuures ta näine –
ka endine hotellitöötaja – täidaks
koka ja koristaja ülesannet.

Jutust tuleb välja, et ka meie
washingtonlastest kaassõitja on
ametlik taksojuht, ja me mõleme,
et ta pidi küll vist kaua raha kokku
hoidma, et Jamaikasse puhkusele
tulla, sest ega Ameerikaski takso-
juhid pole just rikkad mehed.
Märkame ka, et naine on mehest
kuidagi jutukam ja enesekindlam.
Ta küsis Renfordilt: "Mul oleks
tarvis hädaasti majateenijat.
Ameerikas ei ole neid kuskil saa-
da. Kas teate kedagi soovitada?"
Meil on asja valminud suur maja ja
hulk lapsi. Ise olen alataas ärisei-
seld."

Jah, Renford teadis soovitada.
Ta teeb peatuse ühe maja ees ja
meie neegritar saabki esialgse
kauba kokku pisut häbelikuilmelise
Jamaika tüdrukuga, kes on oma
tulevast perenaisest pisut hele-
dama nahaga.

Ja siis oleme jälle õhtuhämaras
Montego Bays. Juba ammu mõt-
lesime proovida jamaika pärast
toitu ja seetõttu astume sisse ühte
kuulnarselt väga prestizhikasse
restorani. Menüülehtel aga vaata-
vad vastu prantsuse kõrgi saadu-
sed. "Soovite jamaika toitu?" Seda
meil kahjuks ei ole pakkuja –, ra-
putab kelner kahtesvalt pead.
"Kui tingimata tahate proovida,
siis sötkte linna. Seal ühes kohas
üks sakslane teeb".

Lepime siiski prantsuse toiduga
ja istume terrassil mõnusalt õhtu-
hämarmuses juteldes, kuni otse meie
lähedal hakkab mängima kalüpsu-
orkester. Mul ei ole põhiliselt
midagi kalüpsu vastu, kuid oleme
seda siin nüüd tüütuseni kuulnud –
juba lümmikunähtust meid vastu
välke kalüpsobänd. Lahkume ja
siirdume edasi teise restorani. Seal
on valkne ja isegi meri, mida üle
reelingu vaadates väevu silmame,
vaibab mõnustavalt.

Siis aga tuleb kohale jälle nii pa-
ratamatu kalüpsuorkester. Kol-
mas ja neljas koht – ikka sama
lugu, kuini lõpuks tuleb edasi: läh-
me puu otsa. Nimelt olime tutv-
nenud varem väikeses restoranis,
mis oli ehitatud nagu lapsepõlve

Rannaröövi-kultuur

Hiiumaa rannikutel

Hiidlastele kui ka teistele ran-
narahvastele oli mitte nii väga ku-
ritatilik, vaid lihtsalt võimaluse
avane misel teatud varanduste
merelt maale vedamine. Need olid
kõige rohkem avarid, mis andsid
rannarahvale tulust tšüd, kus
pääleegi sageli sattus karile mõni
meeskonnata laev. Kodumaa on
Hugo Puss avaldanud ajalehes ar-
tikli sellisest tegevusest Hiiumaa
rannikul ja algame seda järgmise
palaga:

"Päästetööd ehk töö avariide
peal oli seadustik teenistusallikas.
Tasu päästetööde eest oli kõrgem
kui muudel hiidlaste traditsiooni-
listel tegevusaladel. "Postimehe"
andmetel maksti päästetöödel
käsioleva sajandi algul 40–50 ko-
pikat tunnis. Seepärast püüti neist
võimaluse korral alati osa võtta.
Tasu oli kõrge muidugi seepärast,
et päästemeeskonnale endale oli
sõit madalale sattunud laeva juurde
väikeses paadiga tormisel
merel ohtlik. Siiski juhtus päästja-
tega õnnetsit harva, neid aitasid
suured sõdukogemused rannala-
hedastes vetes. Päästetöödel te-
gutsesid kõige sagedamini Ristna
elanikud. Ristna lähedal sattus
laevu sageli karidele, peale selle
oli seal kerge jõuda nii põhja pool
asuvale "Näkmanile" kui ka Kõpu
poolsaarest lõuna pool ohtu satu-
nud laevade juurde. Päästetöödel
leidis aega teenistust ka Kõpu
poolsaare, Kõrgesaare ranna ja
Tahkuna rahvas."

Pean siinkohal märkima, et
Hiiumaa läänerranniku kalurite
paadid, eriti päästetöödel tarvita-
vad, ei olnud mitte väga väike-
sed, vaid suuremal liiki kalapaadid.
Avaral toimisel Läänemerele, kus
ei olnud mingit kaitset laidude
näol, oli võimatu tormi korral
pääseda merele väikeses jalgaga.

Nagu autor märkib, ei tea täna-
päeva säälised hiidlased peale Hiiumaa
Ungri lugude midagi otestest
röövidest, küll aga on püütud
päästetööde sooritamisel kõrval-
dada laevadel teatud kaupu oma-
le. Isegi veel 1925 kui F. Linnus
tulnud Hiiumaale uurimiseks
ja istunud Kõpu poolsaarele-
elanike jalgrataste rõhkuks, kinnita-
tud talile, et osa neist rattaist olevat
"muretselud" ühel merehätta
sattunud laevalt.

Nimelt olnud laeva lõhmat aega
Hiiumadalal kinni ja selle mee-
skond pääleegi purjus. Mitu mee-
skonnaliiget koguni maganud. Nii
olnud "abistajate" saak rikkalik.
Peale jalgrataste saadud veel õm-
blusmasinad, siidilõnga ja muud.

Muidu rõvitud laeva ainult sel
juhul kui sellel enam meeskonda
ei olnud ja vrakk oli ilma igasuguse
järelevalveta. Siis võeti kaasa
lihtsalt kõik, mis oli "lahti" või
andis end laeva küljest lahti kan-
gutada.

Sellised "päästetööd" hakkasid
aja jooksul ette tekkima ka vas-
tavalid tüürlislu kina tavalisel
kirved, tangid pootsaagid ja muu
kodune tööriistade vara ei täitnud
igal pool oma otstarvet. Pealegi
sattus sageli osa varandust või
heideti see teatud juhtudel pääst-
aja poolt merre. Sellest järgmi-
selt:

Kiardia piirivalvurite lähenemi-
se loobiti aja kõik, mis ameti-
võimudes kahtlust võis äratada,
merre tagasi. Esemene tööstmiskes
merepõhjaist kasutatil erilisi töörii-
stus, mida käsioleva sajandi algul
leidsu veel paljudes Kõpu poolsa-
re taludes ja vähemal määral mu-
jalgi Hiiumaa rannasäärestes kü-
lades. Põhja langenud esemete
leidmiskes kasutatil veedikirrit

puotsamaja otse ühe hiigelpuu
lehtkrooni. Ronime trepist üle ja
istume baari äärde. Ei mingit
muud lärmi kui vaid tasane lehtede
kahin. Mõnus koht mõtisklemiseks
ja jututajamiseks nii palju kui mees
ja naine üldse omavahel juttu aja-
vad. Ütleme baaripidajale, et
oleme tema paigaga päriselt rahul.

– Jah, vastab ta. Meil on ainult
üks viga. Koht on kalüpsobändi
jooks liiga kitsas.

Ühe kahe käepidemega laudades
toru klaasist otsaga. Et läbi toru
vaadates piudus lainetuse ja kõr-
vaid tuleva valguse segav mõju,
olevat selge ilmaga olnud võimalik
merepõhja vaadelda kuni 10 sõlla
sügavuseni. Sel viisil leitud ese-
mete veepinnale töstmiskes olid
põhjapihid ehk meretangid. Töö-
riistu endid ja nende kasutamist
kirjeldab F. Linnus järgmiselt:

Need on suured raudsed pihid,
mille üks käepide lõpeb putkega,
kuhu käib 5–6 sõlla pikkune puu-
vars, teine haru lõpeb konksuga,
mille küljes on veepinnale tulev
näär, mis puuvarre külge kinnita-
tud rõngast – kõie kousist – läbi
käib, et ta paremini kohal püsiks.

Pihid asetatakse puuvart pidi
vee põhja ja katsutakse põhjas
lamavat asja pihide vahele võtta,
mis normaalses olekus alati lahti
tiste lõugadega seisavad. Kui see
muidu ei õnnestu, kontrollib teine
mees põhjakiriga ja annab juha-
tusi.

On nüüd püüta ese pihide va-
hel, tõmmatakse nõoriti, mille ta-
gajärjel pihide lõuad tugevasti
kokku surutakse ja siis tõmma-
takse kõik ettevaatlikult veepinna-
le, päästetakse pihide vahelt lahti
ja visatakse paati. Sel kombel
püütakse metallasju: rauatükke,
tinakarapaid, instrumente, siis
veel telliskive jne.

Et pihid oma kinnilangemise ra-
skusega ülestõstetava asja kinni
peavad pidama, siis tuleb raske-
mate asjade töstmiskes raskemad
pihid tarvitada. Nende kaal
kõigub kolme kuni kahekümne
naela ümber. Eriti suuri asju tõs-
takse mitmete pihide ja mitme
mehe jõul.

Pudenevate ainetega, nagu kivise-
im, töstmiskes kasutati ripsi. Pips
oli ebakorrapärase tetraedri ku-
julise riist, mille küljed olid punu-
tud traadist. Traatvõrgu hoidis
pingul alt rauast, pealt puust val-
mistatud raam. Kolmnurkse
suuava külge oli kinnitatud pikk
puust var, mille abil tõmmati rips-
iga mööda põhja, nii et selle ese
olevad esemed võrku sattusid."

Nii põhjastas töö ise vastava ko-
dutehnika arendamise, kuna vae-
valt neid tõrlistu sul kuskil val-
mistetuina osta. Kõsistat, kas neid
abimeid leidub veel tänapäeval
museumi paigutamiskes.

E. VRANGER

Vaimulikule Raamatule uus juhatus

Shtasutus "Eesti Vaimulik
Raamat" valis oma hiljuti sel-
koolekul uut juhatuset koosseisuga:
esimees praost R. Koormeiner,
abiesimees õp. A. Raidur, laekur
disp. A. Rohuste, kirjatöötaja
konsist. sek. E. Põdra, ametia
liikmeks kiriku keskvälises esi-
naja peapiskop K. Veem.

Kandidaatideks jäid dr. E. Kägi
ja assessor L. Anderson. Senine
esimees praost J. Auver lahkus
ametist vanuse tõttu.

Samal peakoolekolel võeti vastu
konsistooriumi majandusassessor
V. Palmi poolt koostatud ja esita-
tud 1974 majanduse aruanne (taa-
kaalus kr. 30.372 ja 1975 eelarve kr.
34.000).

Eesti vaimuliku raamatute aja-
kohane kataloog on koostamisel ja
ilms sügisel.

Winnipegis, Kanadas suri Arka-
dius Krull, sünd. 22. okt. 1886. Ka-
dunud oli kohaliku eesti seltsi "Si-
de" kassaeagse muusikajuht.

Torontos suri pensionär Nelly

Kurvis.

Warwickis, N.Y. suri 18. mail
Lidia Randma (n-nä Krus), sünd.
13. mail 1916 Tartumaal.

Lõuna-Rootsi Eesti Maja juhtkond. Vasakult asjaajaja direktor Lembit Aring, juhatuse esimees Rein Asu ja majandusjuht Madis Laas.

Lundis peeti E. Maja korralist peakoosolekut

Lund, (EPL). — A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja korraline peakoosolek peeti 31. mail Lundis, Akadeemilise Ühingu väliskes saalis aktsionäride rohkearvulise osavõtul. 1974 tegevusaasta jooksul suurendati aktsiakapitali seniselt 50.000 kr. saajatuhande kroonini ja osteti kinnisvara Lundi südalinnas, mille eest tasuti 200.000 kr.

Ees seisavad ostetud kinnisvaras ümberhüstituste teostamine, et saada ajakohaseid ruume Eesti Maja tegevuseks. Mõned ruumid ongi juba kordaseatud oma vabatahtlike jõududega. Peakoosolek avaldas juhatajale tänu senise energilise tegevuse eest, mis on toimunud tasuta. Hiljem peeti samas teine koosolek, kus otsustati elukutsudada Eesti maja Klubi/sisetevgevuse organiseerimiseks.

Kõige lõpuks istuti sõbralikult ühises kohvilauds ja kuulati kirjandik Bernard Kangro ettekannet. Selle juurde tuleme hiljem lähemalt tagasi.

A/S Eesti Maja peakoosoleku avas juhatuse esimees, tsivilinsener Rein Asu, tervitades kokkuvõetult aktsionäre, kes esindasid 365 aktsiat. Ta märkis, et 3 aastat tagasi ülestõstetud mõte Eesti Maja muretestamiseks Lõuna-Rootsi asuvatele kaasmaalastele on nüüd teostunud, tänu rahva elavale kaasatulekul aktsiakapitali kokkupanelule.

Oleme nüüd ületanud ka mõõdund aasta aktsiakapitali suurendamise 150.000 kr peale ja jatkame aktsiate levitamist, et saada tegevuskapitali ümberhüstitamiste teostamiseks. Meie loodame, et eestlaskond üle maa ja mujaltki vabab maailmas, nagu senini, ka edaspidi suhtub sama heatahtlikult meie ühise rahvusliku kodu püstitamisel.

Järgnevalt valiti peakoosoleku juhatajaks Rein Asu ja protokolliks Sirje Koern. protokoli kinni-

tajateks valiti Harald Viirsalu ja Osvald Viirsoo ning hääletas lugejateks Andres Koern ja Toomas Voogand. Majandusaruande, samuti tegevuse kohta andsid täiendavaid seletusi asjaajaja direktor Lembit Aring ja majandusjuht Madis Laas.

A/S-i bilans tasakaalus kr. 103.985:31 ja asjaajamise majanduslik aruanne bilansis kr. 30.045:89, kusiures ülejääki kr. 14.902:—, mis läbivaadatud ja heakskiidetud revidentide poolt, kinnitati peakoosoleku poolt.

Juhatus ettepanekul otsustati ülejääk kanda järgmise tegevusaasta arvele. Samuti otsustati juhatus ettepanekul et nii juhatus kui ka revidendid töötavad tasuta.

Vallimisel valiti üksmeelsest juhatus esimeheks Rein Asu ja juhatusliikmeteks: Bernard Kangro, Marvi Schiedat, Arnold Sergio ning Herman Oodik. Asemikeks valiti: Julius Hohensee, Leonti Klive, Andres Koern, Einar Erendi ja Ardo Tamm. Revidentideks valiti: Aleksander Sagim, Harald Viirsalu ja asemikeks Ilmar Lill ning Osvald Viirsoo.

Edasi kinnitas pekoosolek eelmise erakorralise peakoosoleku 16. veebr. s.a. otsuse suurendada senine 100.000 kr suurune aktsiakapital 150.000 kroonile (mis ka tegelikult on juba laekunud). Aktsiaseltsil on senini 630 aktsionäri 1.452 aktsiaga.

Alingsäsis elunev tuntud avalikku tegelane ja aktsionär Ruut Paglant oli saatnud Osvald Viirsoo läbi E.v. presidenti Konstantin Pätsi bronkseljeefi kingina Lõuna-Rootsi Eesti Majale "tehteks ja auks", nagu ta kirjutas. — "Lundis on esimene Eesti Maja, kes seda siis omab. See oleks minu isiklik lugupidamise avaldus ka sealsetele eesti aktivistidele".

Peakooolek võttis kingi vastu üksmeelse aplausiga ja juhataja palus kinkijale edasianda Eesti Maja tänu. Samuti avaldas pea-

koosolek oma tänu aktsionäridele Leonti Klivele, Alfred Lorentsele ja Eduard Peanbergile, kes tasuta renoveerisid ja seadsid korda esialgsed ruumid klubiliseks tegevuseks.

Lõpuks määras peakoosolek ühe aktsia hinnaks 100 krooni selle üldandmise või edasimüümise korral. Lõpetades üksmeelsest peakoosolekust avaldas juhataja headmeelt senise sõbraliku ja koostöötahtluse valmu üle, mis valitsenud nii juhatuses kui aktsionäride keskel meie ühise suure eesmärgi teostamisel: eesti rahvusliku kodu soetamisel ja ehitamisel Lundis.

Ka Taani eestlased on loonud sellele täie südamega kaasa, kellele esindajana on juhatus tööst osavõtnud David Karopun ja kes koos Johannes Mereväljaga viibisid peakoosolekul.

Välisele vaheaja järele jatkus samas Eesti Maja Klubi asutamise koosolek, mille juhatajaks valiti Rein Asu ja protokolli kirjutajaks Sirje Koern. — "Oleme pidanud vajalikuks koos Organiseerimise toimekonnaga luua eriorgan, kelle ülesandeks oleks sisetegevuse korraldamine Eesti Majas ja selleks eesti seltskonna kaasatöötamine", selgitas juhataja.

Peale elavalt sõnavõtte ja arutlusi sarnase Klubi võimalikust tegevusest ning vajadusest otsustati lõpuks jaatavalt selte ellukutsumine. Ajutisse juhatusse valiti seeläbi, esimehena Andres Koern, tema asemikuks Toomas Voogand, juhatusliikmeina: Leida Aring, tema asemikuks Helmut Riispere, Karl Laantee, tema asemikuks Tõni Kauri, Enn Meri, tema asemikuks Toomas Käbin ja August Möttus, tema asemikuks Elise Pommer. Revidentideks Eesti Maja revidendid. Klubi põhikirja väljatöötamine ja tegevuskava koostamine jäi valitud aj. juhatus ülesandeks. (OV).

Evelyn Koop vestles oma Euroopa-reisist

TORONTO (VE) — Torontosse jõudis tagasi Kanada Moodsa Naisvõimlejad Lõidu president Evelyn Koop. Tema paarinädalane sõit viis teda Bulgaariasse moodsa naisvõimlemise võistlusele, sealt Rooma olümpiakomitee koosseisule. Kanadasse jõudes võitis ta kohe osa Montreali Kanada Olümpiakomitee uutest nõupidamisist. Nagu ta ütles, on kojuleku aeg lühike, sest kahe päeva pärast on ees uus Euroopareis — seekord Berni Internatsionaalse Võimlemise Lõidu Kongressile.

Küsid, miks Kanada moodsa naisvõimlemise meister Mari Vähi jäi nii kaugele esimesest, seletas ta, et see oli otse õnnetus. Kuna

ette nähtud ja kõik spordialad toimuvad kava kohaselt. Selle kõrval olid aga arutused ettevalmistused Moskva jaoks.

Kanada probleemidest rääkides julgustasid teised riigid Kanada mängudele ettevalmistamisel ja lootisid, et kõigist raskustist suudetaks üle saada.

Enne koju jõudmist toimus uus nõupidamine Montrealis. Siin oli väiksem ümberkorraldus moodsa te naisvõimlejad rakendamisel avatseremoonias, kus nad marskisid staadionile iga riigi meeskondade ees. Samal ajal oli Montrealis uue staadioniga tutvumas Nõukogude Lõidu delegatsioon, kes väga hoolikalt tegi tähelepanekuid. Aga sama on teinud ka teised riigid oma esindajate kaudu, tõenäoliselt selleks, et võistlejale juba ette igakülgselt informatsiooni anda.

Jõudes uuesti tagasi Euroopas eesoleva Internatsionaalse Võimlemise Lõidu kongressi juurde, seletas Evelyn Koop, et selle päevakorras on katse blokeerida idarikkade kohtunike võistlustel, kuna nad on korduvvalt teinud ühekohut lääneriikidele võistlejale, eriti viimastel Euroopa meistri võistlustel Hollandis.

Kavakohaselt teeb L.-Saksamaa ettepaneku, et iga kohtunik näitab avalikult oma hinded.

Siiani seda polnud vaja teha ja see oli heaks võimuleks poliitilise maigu andmiseks oma hinnete juures.

Aga ees on jälle juulis gümnastrada Berliinis ja oktoobris maailma meistri võistlused Hispaanias. Peab tõesti imestama seda energiat ja tihedat lennutugevust, mis Evelyn Koopi üle Atlandi kannavad moodsa naisvõimlemise eluvõimaluste nõutamiseks ja edutamiseks teiste spordialade kõrval.

Evelyn Koop

kanada tütarlastele oli sama võistlus ka valiku tegemiseks sügisesele maailma meistri võistlusele, siis tüdrukud kõik närveerisid ja Mari Vähi kaotas juba aul 2 punkti võimalikust 10-st. Üldse oli osavõtjaid 14 riigist kokku 46.

Tagajärjed olid jaotatud gruppideks, igas 12 kohta ja eestlased jõudsid kõik teise gruppi, mida E. Koop peab üldiselt silmapaistvalt heaks.

Järgmine peatus oli Roomas Internatsionaalsel Olümpia kongressil. Ta ütles, et sinna jõudes rabis teda uudis, et Kanadas on jälle Montrealis streik ja olümpiaadi saatust ajalehtede teatel otustavas kriisijärgus. Kanada esindaja Jim Warroll polnud sellest siiski ehmunud, kuna staadioni valimine pole veel ohustatud, kuna töödega oldi kavakohaselt kälgust ees. Ainult ajakirjandus otsib sensatsioonilainet. Roomas oldi koos igast riigist üks esindaja ja neile lisaks spordialade esindajad. Mingeid muudatusi polnud

Valiti USA-s linnapeaks

NEW YORK (VES) — USA-s Kingstoni läheduses asuva Rosendale linna linnapea valimistel valiti suure hääletenamusega sellele kohale noor eestlane Raivo Puusepp (s. 1942). Ta on seega teine eestlane, kes USA-s on valitud linnapea kohale — esimene oli nüüd juba surnud Kosenkrantz Long-Islandil.

Linnapea Raivo Puusepp on sündinud Vändras, saabus varematega USA-sse 1949 ja lõpetas ühtlasi ka 1967 BA kraadiga kunsti alal. Ta on kohapeal elavalt osa võtnud ühiskonna muredest, sageli teinud ettepanekuid ja äratanud nende mõistlikkusega tähelepanu. Kunstnikuna tegeleb ta peamiselt skulptuuriga, olles esinenud rohketel näitustel.

Aktsiooni seis: 100

NEW YORK (VES) — Eesti-Läti-Leedu Kongressi-aktsioonil sai täis esimene sada rahvaesindajatest, kes Concurrent Resolution esitamiseks on asunud kaitsma Balti riikide iseseisvat staatust Euroopa julgeolekukonverentsi puhul.

Esindajatekojas tulid juurde järgmised resolutsiooni esitajad ja toetajad.

88. Dominick V. Daniels, dem. New Jersey 14. valimisdistrikt.

89. Wayne L. Hays, dem. Ohio 18. valimisdistrikt.

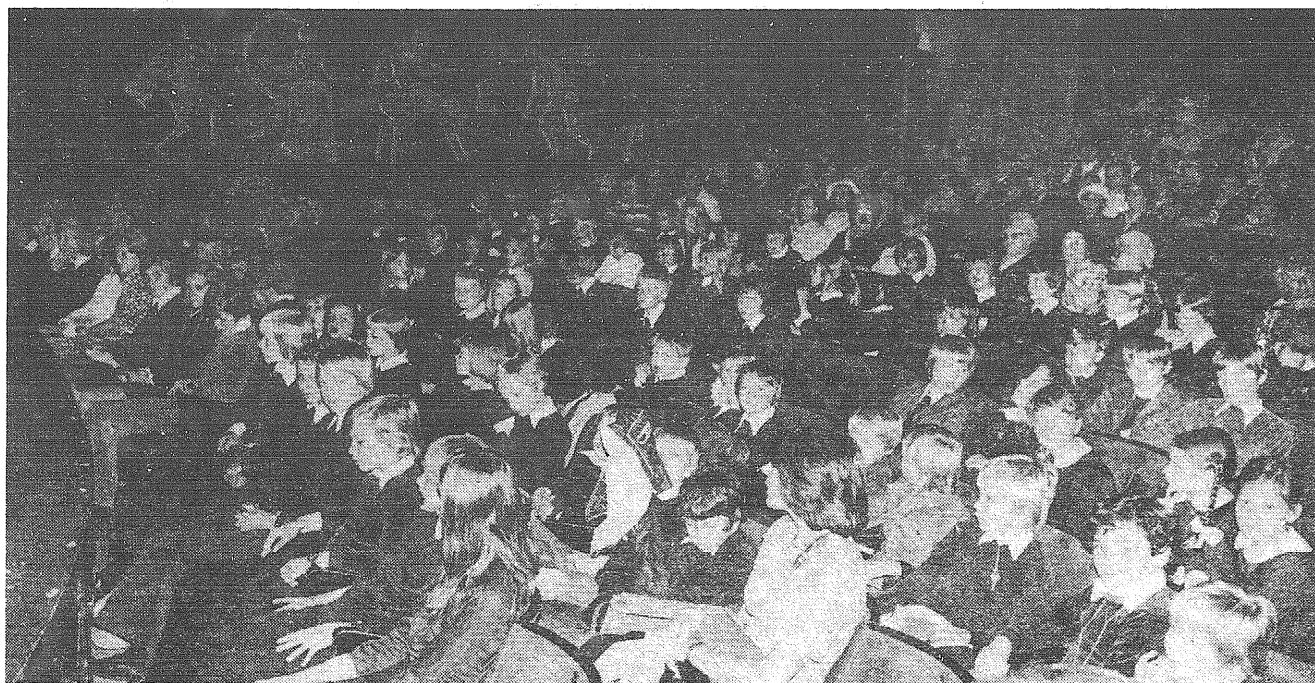
90. Pierre S. duPont IV, rep. Delawarest.

Senatis, kus aktsioon käiku läks hiljem, on seni vastava resolutsiooni esitanud vii toetajaks hakanud 10 senaatorit. Sellega on aktsiooni seis: 100!

Göteborgi Eesti Algkooli kevadpeol-emaapäeval 4. mail esinesid ka E.K. Göteborgi Mängukooli õpilased. Püüdlid lapsed kevadililledega,

mülliseid nad tutvustasid vastavate salvide ütlemisega. Dekoratiivsed ja värvirikkad lilled valmistas Ruudi Randmaa.

Stockholmi eesti algkooli õpilasi ja külalisi koolkaasta lõpuaktusel Scala teatri saalis Eesti Majas.

Jaanipäeva ja suviharja pühitsemine vanade rahvatraditsioonide kohaselt

Suvihari – päevad jaanipäeva ümber – oli aasta kõige õiterikam aeg. Seega esines siis jaanipäev ka sobiva ajana ravimtaimede korjamiseks. Kõige paremaks ajaks peeti jaanilaupäeva, sest just jaanilaupäeval pidi igal rohul ja lillel olemine ravivõim.

Jaanilööli koguti jälle kastet, millelega näo pesemine pidi näonaha puhtaks ja ilusaks muutama. Lisaks nähtasid tähelepanekud, et jaanipäevast peale hakkasid veed jahenema. Piltlikult väljendatuna üteldi selle kohta: "Jaan viskab jahekiivi vette, Jaak (jaanipäev 25. juunil) teise, Mikkeli (mikkilpäev 29. septembril) kolmanda."

Kui kevad-süvel esimese püüdi, siis arvati, et jaanipäeva ennelõunane vihm päästab veel vilja, pealelõunane ei aita enam. Hoog piksevihma enne jaanipäeva pidi andma pool saaki juurde. Vihmane jaanipäev ennustas vihmast rikklikkuse aega. Rukkil pidigi jaanipäeval juba pool tera sees olema. Rahvasõna märkis, et "Jaan tuleb, kants (leivakannikas) kaenlas".

Ka pidi jaanipäeva paiku suvivilli nii suur olema, et pärast jaani võis odraokas käole kurku minna. See tähendab – kogu lakkas siis kukkumast. Kui ta seda siiski veel tehti. Tõttuvald putukaid oli kõige rohkem enne jaanipäeva. Üteldi, et kui enne jaanipäeva parim või süüas maha lüüa, tuleb üheksa asemele, kui seda teha aga pärast jaanipäeva, kaob üheksa ära. Kevadel, kui vähese sõda tõttu kari oli nõrk ja vilets, lohutati: "Küll suvi soeb ja Jaan jalad alla teeb."

Loomad kosusidki värskel rohul ja jaanipäevaks tõusis püüand kõige kõrgemale. Seejärel algas langus, mille kohta üteldi: "Jaan võtab ühe püü, Jaagup kaks, Laurits (laurisapäev 10. augustil) lakub põhja."

Jaanipäevaga seoti ka mitmesuguste tööde alustamised lõpetamised. Kevadised külli- ja isutamistööd tõid enne jaani lõpetada, samuti tuli sõnnik kesale vedada, sest Jaanile ei tohtinud sõnnikuhaist minnase lasta. Pärast jaani kuulus kogu jõud heinatööle. Heinas pidi olemine jaanipäeva paiku nael mett, pärast jaanipäeva aga juba nael vett.

Vana-Eesti aastaringis eriliiste tähistena (üteldi: ajaratta kodaraina) esinesid tähtpäevad. Nende järgi käis aja arvestamine (elamine päevast päeva), nendega seostati arvukad tähelepanekud loodusest, uskumused ja kombed. Viimased olid küll paikkonniti väga erinevad, kuid nende põhisisu oli siiski sama: püüda mitmesuguste märkide järgi tulevikku ennustada ning seda oma soovide kohaselt mõjustada. Eriti populaarne oli aastat poolitav ja suviharja (pikki päevi ja valgeid öid) tähistav jaanipäev. Et jaanipäevast peale ööd hakkasid taas pikinema, siis üteldi, et "Jaan hakkab orja poole hoidma."

Jaanipäev oli kõigile tövaba, ka karjastele. Naised pidid jaanilaupäeval riideid tuulutama, sest nii välditi nende koitamine ja hallitamine. Metsast toodi kaski ja oksa. Kased viidi eluruumidesse, oksad pisteti rästasse. Et jaanilaupäeval käidi ka saunas, siis kuulus sellesse päeva toimetuste hulka ka vihategemine. Üks eriviht tehti üheksa liiki lehtpunde okstest ja visati pärast vihtlemist katusetele või õunapuule otsa, kuid mõnel pool pandi ka värava alla.

Kui siis hommikul viha alt mardikas leiti, oli mehele saamine kindel. Väga sageli toodi koju ka jaanililli ja pisteti pere liikmete õnne peale seinaprukkide. Nende õitselepuhkemine jaanipäeva hommikuks ennustas õnne, närimine õnnetus või koguni surma.

Toitude kohta üteldakse rahvalaulus, et "Jaan üks tuli kauelt maalt/ omi latsi kaema,/ mes nä sööva, mes nä joova./ Sala sööva, õlut joova./ Jaan tööle pikki pilma-püü, / tööle kõrge koorekärni, / sõira tööle kindan, / kaara tööle karmanin."

Peale sõira, munavoi ja koku-pilma tehti jaanipäevaks ka kammakikke ja korpe, mida isegi jaanitulele kaasa võeti. Muigimaaal pruugiti jaanipäevaks nn. jaanikahja – õlut, millele lisati mett. Kohati heideti osa toidust ka tule või viidi ohvrikohale. Piimanõude loputusveed, mis säilitati, jõudeti jaanitule juures loomadele, kes seejärel kolm korda ümber tule aeti. Pärast seoti neile kaela mingi raudese, mis pidi altama halbu jõude eemale tõrjuda.

Jaanilöö oli õnne leidmise kõrväl

ka täis ohte. Arvati, et jaanilööd olid ka kõik halvad vaimud aktiivsed. Sellest sõltuvana käisidki pahatahtlikud inimesed naabrite põldudel, et seal igas nurgas kolm viljapead kokku sõlmida. See pidi naabri viljakasvu kängu jätma. Ka nopti võõralt põllult mõned viljapead ja toodi koju.

Seega pidi teise põllu saak viljapeade tootja salve saadama. Nende ohtude vastu aitas kokkusuimitud kõrte viljast väljakakumine ja põletamine. Kuid õhus oli ka loomaaõnn. Nõiad käisid jaanilöö teiste karjateelt lehmade jälgedest puru korjamas, seejuures ise lausudes: "Siit pilma, siit koort!" Samade sõnade saatel lüpsiti ka äkkepuuki, nagu oleksid need lehmanisad.

Nõiduse pealtnägija võis need loitsud nurja ajada, kui ta teadis

vastavaid sõnu. Ka usuti, et seal, kuhu ulatus paistma jaanituli, puudus vihasõnaden võim.

Tulil oligi keskne koht jaanipäeva kommetes. Jaanitule korraldas ravaliselt küla ühiselt. Tulid pidid võimalikult kaugele paistma. Selleks tehti nad ka mõnele kõrgemale künkale (küllamäele) või ridva otsa. Rannikualadel põletati jaanikuina ka vanu tõrvaseid paate.

Muhulased tegid selleks otstarbeks kadakaist heinakuhjatooise nn. leedutorni. Õsna tavaliseks jaanitule tegemise kohaks oli ka küla kigeplats. Seal siis kiiguti, lauldi, mängiti laulu- ja jooksumänge. Lauludest olid esikohal muidugi jaanilaulud.

Usuti, et seda talu, kust ei tulda jaanitulele, ähvardab tulekahju. Mittetulejail pidi veel olema "õdrad ohkeasid, kaerad kasteheinsed." Mõnes laulus paluti Jaanilt ka loomade edenemist. Karjajõe loodeti saavutada ka üle tule hüppamisega. Ilusate linade saamiseks heideti jaanitulle kolm tokki soovi saatel:

"Tudrad tulesse, kasteheinad kaugele, linad meie põllu peale!" Jaanitule paistel soojendati ka selga, siis ei pidanud see tööga haigeks jääma. (EPL).

Metsakodus toimuva Suviharjapeo kava

Metsakodu Suviharjapüüd toimub ka tänäva jaanipäeval, 21. juunil. Tegelikult on Metsakodu

külastele avatud juba reede õhtust alates. Siis alustab tegevust kohvik-elinalad, kausaalt ja saun. Toimub filmietendus ja siididatuse lõketuli. Võimalusi teigitamiseks ja antode parkimiseks leidub küllaldaselt ja ilma eritasuta.

Metsakodu on viimasel aastal oma südamikku ilmet tublisti muutnud, mille nägemine ise võib olla elamus. Kuid põline kodumaa meenutav loodus on jäänud endiseks. Sellepärast, teretulemast jälle, vana ja noor!

KAVA 21/6

Kell 8 heistatakse lipud. Kell 10 algab võrkpalliturniir.

Kell 12 algab pidulik osa jumalateenistusega ja aktusega. Avasõna Ilmar Loorannalt, valmuiliku talituse peab õp. Toomas Vaga. Päevakohane kõne luuletaja Kalju Lepikult. Solist tenor Raimund Raidve. Austatakse töömehi, antakse üle Uudismaa osatähti. Lõppõnna ütleb Jüri Baumann. Hõnn.

Kell 14 jätkuvad spordivõistlused. Kalapüük, kaubaait, loterii, metsarajad ja palju muud sellist külastajate käsutuses. Uudismaa jooks.

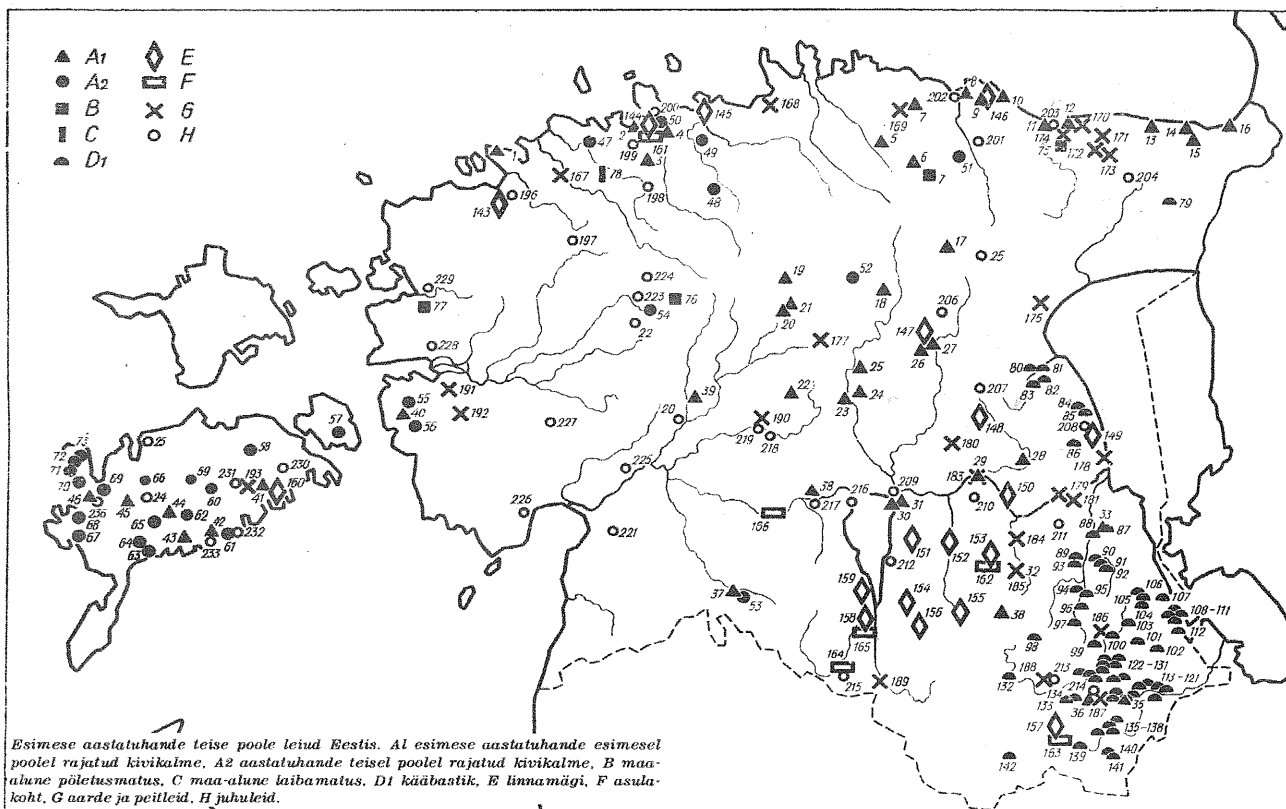
Kell 16 esinevad Norrköpingi rahvatantsijad.

Kell 17 Metsakodu Sõprade Ringi koosolek.

Kell 19 suuriloke Ats Pundi juhatusel ja kell 21 algab tantsuühtel Metsakodu tantsupärandal.

METSAKODU
UUDISMAA

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

Kuidas maeti eestlasi aastatuhande alguses

Varasemal aastail peamiselt oma polemiseerimisega pagulus-estli teadlaste vastu kodumaal perioodikas ja ajakirjanduses tuttavaks saanud ajalookandidaat-archeoloog Jüri Selirand on 1974 lõpuks toime tulnud väliselt väga ulatusliku (ligemale 400 lk.) raamatuga oma arheoloogilistest erialalt: "Eestlaste matmisviisid eri-aastatuhande teisel poolel". II. "Kalmete ehitus ja matmisviisid Eesti mandril II aastatuhande alguses", III. "Hauapanused II aastatuhande alguse kalmetes" ning kokkuvõtte koos suhteliselt väga üksikasjaliku, 22 lehekülge saksakeelse kokkuvõttega.

See mahukas uurimus on seega ka ajalise käsitluse ulatusest väga laiahaardeline, sisaldades peatükke, nagu: "Eesti ala I aastatuhande teisel poolel", II. "Kalmete ehitus ja matmisviisid Eesti mandril II aastatuhande alguses", III. "Hauapanused II aastatuhande alguse kalmetes" ning kokkuvõtte koos suhteliselt väga üksikasjaliku, 22 lehekülge saksakeelse kokkuvõttega.

Arheoloog Jüri Selirand pühendab oma eriuurimuse, mis igati tohikult välja anna doktoritöö nõuded, olla võimalikult objektiveeriv ka vanema ja Eesti Vabariigi aegade arheoloogiliste uurimistulemuste ja leidude osas. Näiteks leiab tema poolt omaksvõttu, et nn. "mooninuppudega hoburauasõled", millest on leitud Eestis (peamiselt Lõuna-Eestis) leitud kokku 21, esinevat eriti rikkalt n. n. "kursi" alade, latgalidel, semgalidel, liivlastel, kuid oleval tuntud ka Leedus.

Edasi oleval sellisel sõlgi kandud ka Ojamaa ning Rootsi mandril, samuti Soomes ja Peipsi järvest ida pool. Birger Nermani järgi võinud need mooninuppudega hoburauasõled tekkida Ojamaal. Kuid soome uurija H. Salmo näitavat 1866 põhjendatult, et kirjeldatavat sõletüüp tekkis Ida-Balti-maadel, kust ta levis ka laiemale.

Arvestades vastavate leidude levikut, tuleb mooninuppudega hoburauasõlgede tekkimiskohaks pidada kursi ala. Jätkuvalt tulid

need Eestiski kasutusele II. sajandi esimesel poolel.

Ajaloolises osas ei pääse S. muidugi mööda kõrgemalt poolt nõuatast "teedaalarengu" madalastendamisest Vana-Eestis. Arheoloogiliselt leidudelt, nagu selgub juurdelsatut rohkest kaardistikust, on parimas olukorras Kagu-Eesti, Saaremaa, Tallinna ja Kunda ümbruse alad. Lääne- ja Kesk-Eesti osas laul aga peaaegu tühi. See tähendab, et Eesti arheoloogid on oma väljakaevamised suunanud EV- aegade uurimisele ja leiukohtade lähedusse, vältides (pettumuste kartuses) nn. "madal-Eestit". Seda tuleb igati kahetseda, kuigi on arusaadav säilituste reservide piiratus tõttu. Üldistavate järelduste tegemine, nagu see mõnedes teadlastes esineb, tundub eriti seetõttu veidi ebaõiglasena ja enneaegsena.

Tema pealema vana-eestlaste matmisviiside üle annab Selirand selle vanemas osas, I aastatuhande esimesel poolel õige üldisoleva ülevaate, märkides vaid, et matmisviisid jätkuvad II sajandil, kuid rohkem korrapärasemalt kuhjatud kivivarede alla, tavaliselt põlvkõrgendikele, kusjuures ülekaalus oli põletismatus.

Luud ja muud esemed paistest seejuures laiali kivide vahelt. See tunnistab, et 4-5 sajandil tekkinud korralduks kivikalmed on olnud tarandkalmetele vahetult järgnevalks ja neist arenenud kalmevormiks.

Seda traditsiooni jätkavad I aastatuhande teisel poolel rajatud kalmes, mis kujutavad endast samuti korralduks maapinnale kuhjatud kivivareid. Neist on säilinud äärmiselt napp andmeid ja need võib nimetada vaid 10 kohast (lk. 25). Kõrgeimad eestlased rahvastikus ei katke. Kuid S. peab tähelepanu, et Kagu-Eesti haa-käpad kuuluvad Pihkva kääbsterühma, olles tsuudide, s.o. lüa-

nemeresoomede hõimude idarühma iseloomulikuks kalmevormiks. Siit levis see ka Peipsi läänerrannikule, näit. Kodaverele.

Laibamatus püsis ka sel perioodil, kusjuures hilisemais kivikalmetes matmisel ilmestus matmisne paekividest püügaris, sellil asendis, peaga põhjapoolse. Laibale anti rikkalikult kaasa esemeid, sageli sümboliseerivat vaid nende osi. Seejuures leiab autor, et kivikalmetes matmisel on olnud midagi erilist just eestlastele ja soomlastele kitsamas mõttes, vähemal määral ka vadjalastele.

Lõpuks, matmisviisidest II aastatuhande alguses märgib S. kausi lühidalt, et laibamatus kivikalmetes jätk-järgult asendus matmisega maa-aluseis kalmes, küalde või külakondade kaupa, kõrgendikesse põluseraldel. Matmine toimus paekivi-plaattidest või püüdaradest (nalu-mata) püüdaradest, kusjuures laiba pea oli põhja asemel suunatud lääne poole.

Kaasapandud esemete arv on tunduvalt vähenenud, esineb siiski vaid odaotsi jm. Need "pa-ganilikud võssa matmisel" olevat jätkunud kohati veel kuni 14-15 sajandini ning katoliiku kirikul tulnud pidada visa võitlust nende vanade pruukide väljajuurimiseks.

Eesti Vabariigi aegade arheoloogilise uurimise hindamisest ei pääse Selirand kuidagi mööda oma saks- ja venekeelse kokkuvõtte. Seejuures märgib ta tunnus-tavalt, et iseseisvusajale Eesti rahvuskultuuriline areng oleval osaliselt tuginev eesti arheoloogilise uurimistulemuste progressele.

Kuid seejuures muutub S. ülekohtuseks nn. "kodanikrahvuslike" eesti ajaloolaste vastu, kellele juures oleval kajastunud iganev balti-saksa arheoloogide-koolkonna (A. Friedenthal, A. Spreckelsen jt.) kontseptsioonid. Meie rahvus-

Elmar Leppik konverentsidel Euroopas-USA:s

Prof. Elmar Leppik on saanud kutsut võtta osa teaduslikest konverentsidest Ameerikas ja Euroopas. Aja puudusel saab ta käia ainult mõnel pool.

Juulikuus sõidab ta ühes abikaasaga Inglismaale, kus readiingiliseks toimub rahvusvaheline simposioon botaanika alal, nimelt korvõeliste evolutsiooni, fülgeneia ja biokeemia üle.

Prof. Leppik töötab teadusliku uurijana botaanika ja taimehaiguste alal Washingtoni külje all asuval Beltsville'i uurimiskeskuses. Kutses Inglismaale on tulnud kokkutuleku korraldajalt, kellele juures Leppiku teaduslikud tööd on ära tanud tähelepanu ja kes soovivad, et ta esineks simposionil ettekandega, mida ta ühe peakõnelejana seal teebki.

Kokkutulek kestab 14.-18. juulini. Järgmisel nädalal pärast seda on ette nähtud teaduslik diskussioon maailmakuulsas Kew Gardenis ja Kuninglikus Mükoloogia Instituudis.

Dr. E. Leppik on saanud kutses ka sõita juulikuul algul Leningradis toimuvale rahvusvahelisele botaanika kongressile, kuid sinna ta ei lähe juba sellepärast, et kõik

likku ajalouurimist ajavahemikus 1920-1940 võib küll sõidatada kõigis muus, kuid mitte balti-saksa "orientatsioonist".

Ülalmalmitud tendentslikusest ning teistest puudustest, hoolimata nagu pakutava materjali ligne hõredus maakonniti, ülesehituse skemaatilisus ning "skeletipärasus" mitmes osades, tuleks Siiranna sekkordest raamatut siiski pidada silmapaistvaks uurimuseks, mis väärib üksikasjalikum arutlust-analüüsi, vaagimist ja arvestamist.

Ilmar Arens.

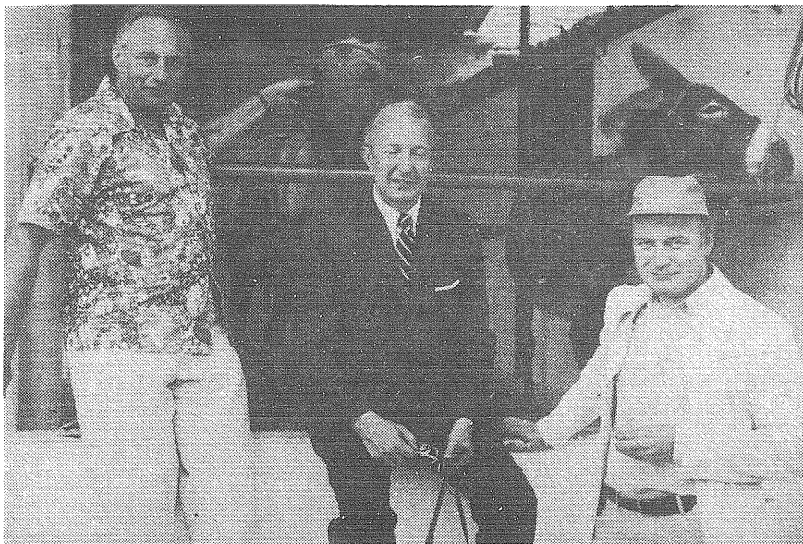
kongressiga ühenduses olevad kuituleksid tal endal kanda. Inglismaa sõidu puhul aga teevad seda külalikesajad. Samuti on see ka ühe Kanadas toimuva kokkutuleku puhul, millest ta osa võtab. 18.-22. augustini peetakse Saskatooni ülikoolis botaanika, taimenepatoloogia ja entomoloogia teadlaste ühist aastakoosolekut, kus E. Leppik esineb ettekandega. Pärast kokkutulekut peatub ta Montreals MacGill'i ülikoolis.

Ta on ammu pensioniealine, kuid ei mõtlegi tööst loobuda, käies selles mõttes professor Ernst Öpik jälgedes. Prof. Ernst Öpik elab oma abikaasaga Põhja-Iirimaal, kuid Ühendriikide pealinnas eestlaskond on nendega tihedalt kokku kasvanud, sest nad on 1936. aastast saadik iga aasta veetnud mõned kuud Washingtonis, kus Ernst Öpik on töötanud Marylandi ülikoolis.

Ka tänava kavatsesid nad siia sõita, kuid möödunud aastal suri Põhja-Iirimaal Armagh' observatooriumi juhataja ja Öpikul on tulnud peale oma uurimistöö n55d ka direktori kohustusi täita. Washingtonis ootab neid ikka veel nende korter, mille nad möödunud aastal oma nimele jätsid lootuses, et järgmisel aastal tuleme veel kord tagasi, viat viimast korda. Võib-olla, et tulevad, kasvõi lühikeseks ajaks - kui leitakse direktori asetatähta.

Vahepeal on maailm jatkanud oma austuseavaldust mele kuulsale astronoomile - aprillis hindas Briti Kuninglik Astronoomia Ühing ta saavutusi kuldmedaliga. Nüüd tal on neid juba viis tükki, viis kuldmedalit. (VES).

Burlingtonis Vermonti osariigis USA-s suri 23. mail tuntuim eestlasevasegne skautuse tegelane Valter Sirgo, sünd. 29. juulil 1899 Tartus.

Kolm lektoritest noortejuhtide kursusel Rodosel. Vasakult Riiks Norveit, Karl Laantee ja Alur Reinans.

Parteijuhid soovivad jätkata tööd vähemusreformide juures

Ajakiri "Vårt nya land" avaldab (nr 1-2 1975) intervjuud rootsi parteide juhtidega kellele ajakirja toimetaja Lajos Szécsi on esitanud rea küsimusi lähtudes sisserändajate valitsuse ettepanekust sisserändajate- ja vähemusküsimustes. Nagu nendest vastustest selgub vaatlavad kõik parteid nüüd vastu võetud otsused ainult kui algust ja sihiasetust edaspidisteks reformideks. Refereerime allpool lühendatult küsimusi ja antud vastuseid.

Peaminister Palme käest on ajakirja küsimud miks valitsuse ettepanek eriti kultuuri osas on nii kärbitud võrreldes sisserändajate uurimiskomisjoni ettepanekutega. Sellele on Palme vastanud, et komisjoni raport sisaldas sadu ettepanekuid ja soovitusi, loomulikult ei olnud võimalik valitsuse ettepanekus, mis tuli ainult paar kuud peale seda kui remissvastused olid esitatud, kõiki neid üksikuid ettepanekuid üles võtta.

Nee mis aga on tähtis, on et valitsuse ettepanekus on määratletud

sisserännu- ja vähemuspoliitika sihid. Need sihid tähistavad pikaaegse ja süveneva tööd algust sisserändajate ja vähemusrühmade kasuks, ja seda eriti ka kultuuripoliitika.

Kodanlikud parteijuhid on ajakirjale kommenteerinud valitsuse sisserändajate ettepanekut. Fäldin (c) leiab, et valitsuse ettepanek vastab tema partei arusaamistele. Ta leiab, et eriti tähtis on kõigil aladel luua eeldusi eri gruppide integreerimiseks. Helein (fp) vastab, et tema partei on aktsepteerinud valitsuse ettepanekute põhihooned.

Folkpartiet on juba kaua nõudnud, et sisserändajate oma kultuuri tuleb rohkem toetada. Folkpartiet peamine kriitika valitsuse ettepanekute osas on, et need sisaldavad liiga vähe konkreetseid asju.

Kõikide ettepanekute majanduslik sisu kokku on ainult umbes 5 miljonit krooni. Konkreetsete ettepanekute asemel ütleb valitsus, et küsimust tuleb edasi kaaluda, kokku peab umbes kümme erine-

vat komisjoni ja töögruppi sisserändajate küsimusi arutama. Folkpartiet arvates on valitsusel olnud küllalt aega tulla konkreetsete ettepanekutega.

Valitsuse ettepanekut võib aktsepteerida kui seda vaadeldakse kui printsipi-ettepanekut millele varsti peab järgneva aktiivsem poliitika.

Boman (m) leiab, et valitsuse ettepanek on nõrk ja sisaldab vähe konkreetseid ettepanekuid. Ta rõhutab, et tema partei tahab toetada sisserändajate ja vähemusrühmade oma kultuuri püüdnud. Valluvabadus on mõiste mille eest tema partei alati on võidelnud.

Ajakirja on ka küsinud mida rootsi parteid saavad pakkuks sisserändajatele kui need nüüd saavad kommunaalse valimisõiguse, ja kuidas vastab partei kavatses sisserändajatele ligineda.

Kõik erakonnajuhid leivad, et nende partei üldine poliitika on kasuks ka sisserändajatele ja loodavad sisserändajate toetust oma poliitika. Palme on arvamusel, et ülekaalukas osa sisserändajatest Rootsis sümptomaatiliselt sotsiaaldemokraatliku parteiga, ja paljud on ka selle partei aktiivsed liikmed.

Soomekeelseid sotsiaaldemokraatlikke ühinguid on mitmes kohas. Partei kavatses välja õpetada kakskeelseid parteitöötajaid, kes külastaksid eri elamurajoonne. Fäldin ütleb, et katsed trükkide kaudu saada kontakti sisserändajatega ei ole õnnestunud, nüüd katsub center üles ehitada otseisi kontakte sisserändajate gruppidega. Paaris kohas on tegevust alustanud erilised sisserändajate ühinguid centeri raamides.

Helein ja Boman vastustest selgub, et nende parteid esimeses järjekorras loodavad ära kasutada juba olemasolevaid kontakte sisserändajate gruppides ja et parteid senine esinemine sisserändajate puudutaval küsimusel on hea eeldus selleks.

"KASSARI" METSAKODUSSE

Metsakodus teatakse, et Suveharjapidu kava veelgi täieneb seoses Stockholmis rahvatantsutrupi "Kassari" saabumisega meie noortealale.

Vilmati nägime "Kassari" Norrköpingi laulupäeval ja eelduste kohaselt on tantsutrupi kava Metsakodus vähemalt sama sisukas.

Niisil, kohtume laupäeval, 21. juunil Metsakodus. Täielik kava on ära toodud tänases lehes leheltüpele üheskoos.

USA-veteranide austus langenud võitlejatele

NEW YORK (VES) - Veteranide mälestuspäeva puhul toimus Long Islandi Eesti Külas asuva Eesti eest langenud mälestussamba juures eestlaste ja ameeriklaste ühine tseremonia langenud vabadusvõitlejate austamiseks. Long Islandi Eesti Võitlejate Ühingu (esimees Eduard Ojand) poolt ameeriklastega loodud siidemetote tuli eesti langenud sõjamehi austama ameerika välissõdade veteranide organisatsiooni "Wittschack-Robinson-Lyon" V.F.W. Post No. 7335. Tseremoonlast võttis osa ka kohalik ameerika sõjaveteranide komandör andis "valvel!"-komando, signalist puhus pasunat leinasignaali ja kiirvites meeskond laskis kolm aupauku eesti vabaduse eest sõjas langenute auks.

Kohaliku sõjameeste ühingu esimees Ojand tänas ameerika külalisi austava osavõtu eest ja ühingu naisliikmete poolt pakuti kohalolijatele kohvi ja võileibu. Ameerika sõjaveteranide organisatsiooni komandör märkis, et ta on langenute mälestuspäeva tähistamisel käinud paljude muummentide juures, kuid eestlaste poolt oma rahva vabaduse eest langenutele püstitatud monument oma mõjuväärtusega ja eriti kaunit kujundatud ümbrusega jätab äärmiselt mulje.

Eesti vabaduse eest langenute mälestussamba ümbrust hoiab korras ja kaunistab lilledega kohalik Eesti Võitlejate Ühing. Rahvuslike pidustuste puhul toimub tavaliselt pidulik tseremonia ka muummentide juures. Ka langenute mälestuspäeval oli peale sõjameeste osavõtjaid kohale ilmunud lähedalt ja kaugel. New Yorkist tulnud Velli Kerjan ütles: "Minu mees langen sõjas, minu koht on täna siin!" Paljudel kohalolijatel olid tseremooniale ajal pisarad silmis.

Sõjaveteranide organisatsiooni esindajate kõrval võttis austamis-

talitusest osa ka kohalik ameerika tuletoorje meeskond. Nende kapten pidas samuti ühikese palvuse, meeskonna esindajate poolt võeti sõna ja ausambale asetati lilli. Meeskonda juhtisid kapten ja eestlastest leitnant Ader.

Mälestamistseremoonia lõpu ameerika sõjaveteranide komandör andis "valvel!"-komando, signalist puhus pasunat leinasignaali ja kiirvites meeskond laskis kolm aupauku eesti vabaduse eest sõjas langenute auks.

Kohaliku sõjameeste ühingu esimees Ojand tänas ameerika külalisi austava osavõtu eest ja ühingu naisliikmete poolt pakuti kohalolijatele kohvi ja võileibu.

Ameerika sõjaveteranide organisatsiooni komandör märkis, et ta on langenute mälestuspäeva tähistamisel käinud paljude muummentide juures, kuid eestlaste poolt oma rahva vabaduse eest langenutele püstitatud monument oma mõjuväärtusega ja eriti kaunit kujundatud ümbrusega jätab äärmiselt mulje.

Eesti vabaduse eest langenute mälestussamba ümbrust hoiab korras ja kaunistab lilledega kohalik Eesti Võitlejate Ühing. Rahvuslike pidustuste puhul toimub tavaliselt pidulik tseremonia ka muummentide juures. Ka langenute mälestuspäeval oli peale sõjameeste osavõtjaid kohale ilmunud lähedalt ja kaugel. New Yorkist tulnud Velli Kerjan ütles: "Minu mees langen sõjas, minu koht on täna siin!" Paljudel kohalolijatel olid tseremooniale ajal pisarad silmis.

Kevadsemester Soomeugri instituudis

Uppsala ülikoolis on kevadsemestril toimunud doktoriväitekirja kaitsmine ka soome-ugri keelte alal. Väitekirja autoriks oli fil. lic. Oscar Lazar, esimeseks opponendiks prof. Bo Wickman ja teiseks fil. kand. Lars-Gunnar Larsson.

Uluslikus uurimuses nimega "The Formation of Abstract Nouns in the Uralic Languages" on üks peatükk pühendatud ka eesti keelele. Kuna ülikooli peahoone pandi disputatsioonil päeval pommiohu tõttu politsei valve alla, tuli vilmasel hetkel vahetada kohta.

Uppsala ülikooli Soome-ugri instituudis on kevadsemestril C-nivool prof. B. Wickmani juhatusel käsitlenud leidnud järgmised tööd eesti keele alal: Raimo Raagi "Eesti Päevalehe õigekirjutusest ajakirjanduslikust tegevusest", oponent Paul Laan. Tööde hindajaks oli dots. valter Taali.

Eesti keele eksamid 20 punkti ulatuses on sooritanud Judith Andrée, Li Edge ja Hannes Truu-berg, 40 punkti ulatuses Julie Käär. Soome keele kõrgema kursuse õppijatest on nõutavad katsed eesti keele grammatikaks sooritanud Eija-Aulikki Forssell, Mailis Salmi-Drobin ja George Sutton.

Djursholms alliehellust fil. kand. Ivar Unt ja soc. stud. Marja Newman.

Uno Kook, Toronto Eesti SEga-koori ja "Estonia" orkestri dirigent, tähistas oma 25-aastast tegevusjuubelit.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Engelbrektis küüditamise mälestusjumalat. 14/6 kl. 19, balti õpetajad, eesti osas A. Raskur, juul. komminister Ericson, laululehed.

STOCKHOLM: Jakobis jääb peajumalat. 15/6 ära. Surnuajala püha jumalat. 24/6 kl. 18 eesti mauspealgaal Metsakalmistul, õp. Raskur, laululehed.

BORAS: Carolis küüditamise mälestusjumalat. 15/6 kl. 15, laululehed, õp. Kodres.

GÖTEBORG: Haga kirikus eesti küüditamise mälestusjumalat. 15/6 kl. 16, õp. Rebane ja Runcis, orellil Andris Vitols, tehnilol Staffan Svedberg, laululehed.

GÖTEBORG: St. Paulis küüditamise mälestusjumalat. 15/6 kl. 14, õp. Wilund, orellil L. Lindblom, laululehed.

LUND: Kloostri kirikus jumalat. 17/6 kl. 19, õp. Laantee, orellil E. Põhi, solistid Helle Gering ja Helle Peabo, laululehed.

UPPSALA: Mikaelis küüditamise mälestusjumalat. 15/6 kl. 16, kand. Vaga, orellil E. Maripuu, laulur.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37 jumalat. 15/6 kl. 14, O. Targama jt.

BORAS: Blåbandeti saalis Stjärnsköldsg. 5 jumalat. 15/6 kl. 10, E. Siitam Ameerikast.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 15/6 kl. 11, V. Kujba.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 11 jumalat. 15/6 kl. 17, 16/6 kl. 12 ja 18.30 ning 17/6 kl. 18.30, uti ajalehe Koskõs Hoidid toimetaja Endel Siitam USA-st. 14/6 kl. 18.30 palve- ja piiblit. A. Milder.

GÖTEBORG: KFUM, Parkg. 11 küüditamise mälestusjumalat. 15/6 kl. 11, V. Lilleste, Piiblit ja palvet. 14/6 kl. 15 ja 18/6 kl. 13. Vaimulike suvepäevade jumalat. 20/6 kl. 18, 21/6 kl. 10, palvet. kl. 11 jumalat. kl. 17. 22/6 kl. 10 palvet., kl. 11 jumalat.

NORRKÖPING: Evangeelsed suvepäevad 20/6 kl. 18 tervituskooosolek Svärtinge Fritidsgårdenis. 21/6 kl. 11 jumalat. Tabernakel Kungsg. 26 ja kl. 16 Svärtinges. 22/6 kl. 11 Svärtinges. E. Siitam USA-st ja mitmed teised külalised ka kohal. vennad. Palju laulutehtekandeld. Buss 27 väljub Norrtullist pool tundi enne kooosolekut algust Svärtinges. Fritidsgårdeni peatus.

ÄNTLIGEN NYTT AVTAL OCH NY LÖN!
FINT MEN DU GLÖMMER VÄL INTE ATT TALA OM DET FÖR FÖRSÄKRINGSKASSAN!?

Annal alltid ändrad inkomst till försäkringskassan.
Skaffa en blankett, fyll i och skicka in...

Televisiooniprogramm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat.
Finskpråkiga program.
7.30 Ravinto ja Liiikunta. Väri.
Kost och motion. Färg. 5. Äggvite-
leimnen.
7.35 Satasaarinen Koitere. Väri.
Insjön Koitere med de hundra
öarna. Färg.
7.45 Iltatähti special — Eugen
Malmsten. Väri.
Aftonstjärnan med sångaren Eugen
Malmsten. Färg.
8.30 Meddelanden.
8.35 Helgalsbön. Färg. Från Boda
yrka i Värmland.
8.30 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
9.00 TV-nytt, väder.
9.05 Rivaler om ett porträtt — eng-
elsk pjäs. Färg.
1. rollerna: Faith Brook, Anton Rod-
gers, Pamela Brown.
9.05 Näjeshallen. Färg. Carl-Gustaf
Lindstedt presenterar en "Stendä-
resrevy" med Gösta Jonsson, Bir-
gitta Glantz, Irène Söderblom, Bob-
bies, Folke "Göken" Andersson m fl
samt en liten revyorkester. Regi:
Mille Schmidt.
1.00 Aktuellt, väder.
1.30 TV-nytt.
1.35 Simhopp: Swedish cup — från
de internationella simhopptävling-
arna i Ronnebybrunn. Toivo Öh-
man. Färg.
2.20—23.30 Hec Ramsey: Den gröna
fjädern. Färg.
Medv. Richard Boone, Rick Lenz,
Rory Calhoun, Lorraine Gary.

TELEVISION 2

7.15 Vår fångenskap: Oljan — hot
och välfärd. Färg. Om vad en snabb
industriell expansion betyder för
den enskilda människan.
7.45 Dokument utifrån. Färg. Inter-
nationella reportage.
8.25 TV-nytt, väder.
8.30 Lördags. Färg.
9.05 Djur är olika. Färg. 1. Lejon-
floeken.
9.30 Rapport med väder.
9.60 Spökskeppet — Amerikansk
äventyrsfilm från 1959. Regi: Mi-
chael Anderson.
I rollerna: Gary Cooper, Charlton
Heston, Michael Redgrave, Emlyn
Williams.
1.40 På lek och blomligt allvar.
Färg. Pekka Langer och Carl-Uno
Sjöblom frågar på skoj. Tävlande:
Ölgubbar mot Kaffetanter. Gäst:
Lill-Babs.
2.30 TV-nytt, väder.
2.35—23.40 Dick Cavett intervjuar.
Färg. Gäst: Lucille Ball.

TV Söndag

7.40 Arvingarna. Färg. 8. Gram-
sämja på spel.
8.30 Så blev min ålderdom menings-
full. Färg. Kring en verksam 90-
åring sammanställt av Håkan Cron-
sioe.
9.00 TV-nytt, väder.
9.05 Opp med ridan — amerikansk
långfilm från 1944. Regi: Edwin L.
Marin.
Medv. Eddie Cantor, George Mur-
phy, Joan Davis, Nancy Kelly, Con-
stance Moore, Don Douglas.
9.30 Naturnatt — från svenska
värmarker. Färg.
1.00 Aktuellt, väder.
1.30 TV-nytt.
1.35—22.05 Sportspeglin.

TELEVISION 2

7.35 Simhopp: Swedish cup. Färg.
Från de internationella simhopptäv-
lingarna i Ronnebybrunn. Toivo Öh-
man.
8.25 TV-nytt, väder.
8.30 Draken är lös! Färg. Skämtsam
saga från England.
9.00 Vår sport: "Kan du vara med
och spela fotboll ikväll?" Färg. Ett
program om kropsfotboll.
9.30 Rapport med sport och väder.
10.10 Utmaningen. Färg. "Oljan, hot
och välfärd". Programledare är Per-
Arne Axelsson.

21.00 Söndagsdeklaren: Orson Welles
bästa. Färg. 1. "Livets konst — och
dödens" med Carol Lynley i huvud-
rollen. 2. "Testamentet" med Ri-
chard Jason.
22.10—22.15 TV-nytt, väder.

TV Måndag

18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Karusellfarbror — en film om
en vänlig man. Färg.
19.30 Promenad i de gamlas stad. Be-
handlas de gamla verkligen som
människor? Färg.
20.50 Deras ögon. Färg. Djurens ögon
upptäckt världen helt annorlunda
än vad människans ögon gör.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—23.05 En plats på jorden. Färg.
Paavo Kärkkäinen och hans familj
bor på ett småbruk.
18.25 TV-nytt, väder.
18.30 Från Barnredaktionen:
18.30 Piff Puff i parken — lek,
sagor och underhållning. Färg.
19.00 Strandhugg. Färg. Ett familje-
magasin om bl a båtport, fiske och
sinning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Fem Heppurn: Sommarens där-
skap — amerikansk film från 1955
med Katharine Hepburn och Ros-
sano Brazzi. Färg.
21.35 Bakom rubrikerna. Ett magasin
om press, radio och TV — Peter
Werner. Färg.
22.25 TV-nytt, väder.
22.30—23.45 Sida vid sida. Färg. En
engelsk serie i sex avsnitt om kam-
pen för kvinnlig rösträtt i England
mellan 1898—1918. Del 3. Lady Con-
stance Lytton 1897—1900.

TV Tisdag

18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Herkules Jonssons storverk.
Färg. Herkules och den försvunna
skolmåtiden.
19.30 Shawn Phillips — Stockholm
session. Färg. Den amerikanske
sångaren om gitarristen Shawn
Phillips och några musiker i Stock-
holm spelar några sånger av Shawn
Phillips.
20.00 Marcus Wallenberg. Färg. Den
legendariske finansmannen inter-
vjuas av Gustaf Olivecrona.
20.40 Avgrunden. En fransk kortfilm
om en hisnande bergsklättring i Do-
lomiterna i Italien. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.30 Fallet med prästen. Färg.
Andra delen av en skildring från
i Italien från 1923.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.
18.30 Från Barnredaktionen:
18.30 Piff, Puff, Puff i parken. Färg.
19.00 Hem till gården. Färg. Följe-
tong i 26 delar om en lantbrukarfa-
milj på en gård i norra England.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Barndomsdrott. Färg. En serie
engelska novellfilmer om barndom-
stid och uppväxtår.
1. Familjens svarta får. Berättelse
av Rudyard Kipling m självbio-
grafisk bakgrund.
20.55 Anslagsstavlän. Färg.
21.00 Portugal pågår revolutionen.
Sedan "de väpnade styrkornas rö-
relse", MFA, genomförde sin oblo-
diga kupp 25 april 1974 har utveck-
lingen gått snabbt.
21.45 Det magiska bältet. Amerikansk
seriefilm i sex avsnitt från 1934.
22.25 TV-nytt, väder.
22.30—23.00 Sportnytt.

TV Onsdag

18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Riva eller rusta upp. Färg.
Människor och trafik i centrum.
1. Miljön blir vad vi gör den till.
19.30 Stenålderns einstavnare. Färg.
Var England befolkat av genier på
stenåldern? Använde sig britterna
av "grekisk matematik" och "egyp-
tisk astronomi" tusen år före gre-
kerna och egyptierna?
20.20 Konstverk berättar. Färg. Låt
hundra blommor blomma. Ett litet
program om några målningar från
dagens Kina.
20.30 I stället för sjukhus. Färg.
3. De fyra stegen. Om Strandhagens
sjukhem för psykiskt sjuka i Säv-
sjö i Småland.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—23.05 Skeppet som dog av
skam. Engelsk långfilm från 1955 i
Sverige även visad under titeln
"Kanonbåt 1087". Den ärevördiga
gamla kanonbåten 1087 får efter
kriget tjänstgöra som smuggelfar-
tyg, en verksamhet som inte slår
särskilt väl ut.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.
18.30 Från Barnredaktionen: Piff
Puff Puff i parken. Färg.
19.00 Hem till gården — en lantbru-
karfamilj på en gård i norra Eng-
land. Färg.
19.30 Rapport med väder.
20.00 TV 2 testern: Min hustru eller
En natt i Falkenberg. Färg. Skämt i
en akt med sex sånger, fritt efter H.
C. Andersens bearbetning av den
franska pjäsen "Une Chambre à
Deux Lits".
I rollerna: Olof Thunberg, Ingvar
Kjellson, Jan Olof Segemark och
Barbara Nyberg.
20.45 En gitarr från söder — tillsam-
mans med Folke Eriksberg.
21.00 Insändaren. (Textat).
21.30 Det magiska bältet. Amerikansk
seriefilm.
22.10 En värld i krig. Färg. Engelsk
serie om andra världskriget. 2.
Fronten i fjärran.
23.00—23.05 TV-nytt, väder.

TV Torsdag

18.30 Hajk. Färg. TV-publikens eget
frågeprogram.
18.55 Meddelanden.
19.00 TV-nytt, väder.
19.05 Herkules Jonssons storverk.
Färg. Herkules och den alltför
varma kudden.
19.30 Ragahild M. En film om en tju-
goårig tjejs levnadshistoria.
20.05 Konstverk berättar: Krigets fa-
sor. Färg. På 1810-talet gjorde
den spanske hovmålaren Francisco Goya
sin kanske mest kända etsningsvit
"Krigets fasor". De 85 plåtarna
handlar om det blodiga inbördes-
krig som utbröt när Napoleons kejs-
serliga trupper erövrade Spanien.
20.15 Dave Allen på stubben. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.35 Insekter. Färg. Insekter-
nas värld är både fascinerande och
märklig. De är dessutom den över-
lägset viktigaste djurgruppen i
världen. F'n känner man till om
kring 1 miljon olika insektsarter.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.
18.30 Från Barnredaktionen: Piff
Puff Puff i parken. Färg.
19.00 Hem till gården — om en lant-
brukarfamilj på en gård i norra
England.
19.30 Rapport med väder.
20.30 Vad händer sen: Kvinnokraft
och karlsatg. Göteborgsreportaget
från den 15/11 1974 om Göteborgens
kampanj för att anställa kvinnliga
svepsare, följs upp med ett nytt
program från varvskrisens Göte-
borg.

21.00 M A S H. Färg. Amerikansk far-
skomedier där allt är tillåtet, som i
krig och kärlek. 2. Kärlek i fält —
och i tält.
21.30 Det magiska bältet. Amerikansk
seriefilm.
22.10 TV-nytt och väder.
22.15—23.30 Sida vid sida. Färg.

TV Fredag

16.30 Tapahtumia. Aktuellt magasin
för finskpråkiga. Färg.
17.00 Nu är det sommar i Dalarnas
land... Färg. Majstångsresning i
Ornskogen.
17.55 Helgalsbön från Rättviks
kyrka. Färg.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Här och nu — i Malung. Färg.
18.08 Dockteater: En mid-
sommarsaga.
Färg. Den lilla majstången står
övergiven på ängen. Alla vill bara
åka till stora fester...
18.24 Här och nu — i Malung. Färg.
18.26 Dalälven — vid källorna. Lefl
Liljeroth läser ur Karl Erik Fors-
slunds "Storån".
18.31 Här och nu — i Malung. Färg.
18.32 Tänk om man hade en ledar-
bund... Färg. Annika — 16 år — är
blind...
19.00 Här och nu — i Malung.
19.03 Dalälven — vid Näs. Gumel
Broström läser ur Selma Lagerlöfs
i roman "Jerusalem".
19.08 Flyttfåglar. Färg. Tisjön i Väst-
erdalarnas vildmark — dämningss-
sjön som blev fågelparadis.
19.25 Fåbuden — igår — i dag... Färg.
Med spelmän i björnens rike —
Fryksås i Orsa.
19.50 Dalälven — vid Älvdalen. Färg.
Leif Liljeroth läser ur Erik Axel
Karlfeldts uppsats "I Dalarnas".
19.55 Här och nu — i Malung. Färg.
Världseliten på skidor börjar sam-
las.
20.00 Skinnarbygd. Förr var Malung
en av Sveriges mest isolerade byg-
der.
20.25 Dansen den går i Boda. Färg.
20.50 Dalälven — vid Leksand. Färg.
Thomas Heiberg läser ur H. C. An-
dersens reseskildring "I Sverrig".
20.55 Här och nu — i Malung. Färg.
Danspublik och skidåkare provar
glidet.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sommar...Skidor...Show! Färg. I
Ornskogen med Eva Rydberg-Lasse
Kühler show. Rosspigarna me' br-
dar och världseliten på skidor.
22.00 Dalälven — vid Älvdalen. Färg.
Färg. Gumel Broström läser ur Ot-
tilia Adelborgs bok "Från Gagne-
mans näs".
23.05 "sunt allt blir aldrig av..."
Färg. Midnattskonsert i Malungs
kyrka med Lefl Stands kammarkör
och Arne Domérus orkester.
23.55—0.00 Midsommarfrott — Mid-
sommardag. Färg.

TELEVISION 2

17.55 Dans kring midsommarstången.
Färg. Bosse Larsson leker och un-
derhåller från Brunnsparken i Ron-
neby tillsammans med Eva Hysing
och Lasse Olssons glada musikanter.
18.25 TV-nytt, väder.
Från Barnredaktionen:
18.30 Piff puff puff i parken. Färg.
19.00 Charlie Chaplin på hisnande
äventyr i stumfilmsens värld.
19.30 Midsommarfrott i Karlskrona.
Färg. Bosse Larsson underhåller
tillsammans med Ewa Roos, Ing-
Britt Ståber, Lars Ekman, Eric Ost,
Lasse Olsson och hans musikanter
samt många många fler.
20.30 Gäst hos Hage. Färg. Ikväll får
vi se och höra Jan Sparring som
gäst hos Hage Geigert.
21.00 Indianer på egna villkor. Färg.
I östra Ecuador bör de utrotningss-
hotade Shuar-indianerna, en av de
få stammar i Sydamerika som lycka-
sats bevara en del av sin kultur.
21.50 Vilda vänner i västern. Färg.
En sjövid västern av William Bo-
wers.
23.00—23.05 TV-nytt, väder.

